

SAVONIA

”Ihana, erilainen ilta”

Ilisalmen seurakunnan perhekerhot vanhempien tukena

**Hanna Haaksluoto
Elisa Juvonen**

Opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulututkinto

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Hanna Haaksluoto ja Elisa Juvonen	
Työn nimi "Ihana, erilainen ilta". Iisalmen seurakunnan perhekerhot vanhempien tukena.	
Päiväys 16.3.2012	Sivumäärä/Liitteet 52/2
Ohjaaja(t) Marjaana Tuovinen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Iisalmen seurakunta	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä tutkittiin, miten vanhemmuuden tuki ja kasvatuskumppanuus toteutuvat Iisalmen seurakunnan järjestämissä perhekerhoissa. Opinnäytetyössä selvitettiin myös kuinka kristillinen kasvatus näkyy kasvatuskumppanuudessa ja kuinka vanhemmat kokevat kumppanuusmallin toteutumisen.</p> <p>Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Aineisto kerättiin teemahaastatte- luilla haastatteleamalla kuutta vanhempaa kolmesta eri perhekerhosta. Tietoa haluttiin saada Iisal- men seurakunnan perhekerhojen toimintaan osallistuvilta vanhemmilta. Tutkimuksen näkökulmana oli vanhempien kokemukset perhekerhotoiminnasta. Aineisto analysoitiin käyttämällä aineistoläh- teistä sisällönanalyysiä.</p> <p>Tutkimustuloksista selvisi, että kasvatuskumppanuus vanhempien ja seurakunnan perhekerhon työntekijöiden välillä toteutuu. Seurakunnan perhekerhotoiminta pystyy hyvin vastaamaan van- hempien tuen tarpeeseen ja tukemaan vanhempien jaksamista. Perhekerhojen kristillisyyttä koettiin tärkeäksi osaksi toimintaa ja vanhemmat pitivät lapsen kristillisen kasvatuksen tukemista tärkeänä. Tuloksista nousi esille toiveita vertaistuen kehittämiseen.</p> <p>Jatkotutkimusaiheena voisi olla perhekerhojen ohjaajien tai lasten näkemysten tutkiminen. Jatko- tutkimuksissa voisi myös selvittää, onko opinnäytetyöllämme ollut vaikutusta Iisalmen seurakun- nan perhekerhojen toiminnan arviointiin ja kehittämiseen. Tutkimustulosten mukaan vertaistuki osoittautui vanhempien mielestä merkitykselliseksi perhekerhotoiminnassa, joten jatkotutkimukse- na voisi tehdä myös toiminnallisen opinnäytetyön vertaistuen kehittämisestä perhekerhotoiminnas- sa.</p>	
Avainsanat kasvatuskumppanuus, vanhemmuuden tukeminen, kristillinen kasvatus, perhekerho	

--

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

**THESIS
Abstract**

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Author(s) Hanna Haaksluoto and Elisa Juvonen			
Title of Thesis "Wonderful, different night". The Lutheran Parish of Iisalmi supporting parents in Family clubs.			
Date	16.3.2012	Pages/Appendices	52/2
Supervisor(s) Marjaana Tuovinen			
Client Organisation/Partners The Lutheran Parish of Iisalmi			
<p>Abstract</p> <p>In this thesis it was researched how the support for parenthood and educational partnership were realized in family clubs organized by the Lutheran Parish of Iisalmi. The focus in this thesis was on the parents' point of view. It was also studied how the Christian upbringing is to be seen and how the parents see it as part of the club activities.</p> <p>The research method was qualitative. The material was collected by theme interviews which were targeted for six parents from three family clubs. The point of the view was the experiences of the parents' who take part in the activities of the family clubs. The material was analyzed by using the method of inductive content analysis.</p> <p>The research results proved that a true partnership between the parents and the employees of the parish family club existed. The parents also received versatile support for their parenthood. Christianity of the family clubs was considered as an important part of the activity. The parents also thought that it was important to get support for the Christian upbringing of the child. The research results also raised needs for development in the activities of the family clubs.</p> <p>A further research could be about the views of the family clubs' staff or the children. It could also be studied if this thesis has affected the evaluation and development of the activities in the family clubs of the Lutheran Parish of Iisalmi.</p>			
Keywords educational partnership, supporting parenthood, Christian upbringing, family club			

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	8
2	KIRKON VARHAISKASVATUS	10
2.1	Kristillinen kasvatus seurakunnan toiminnassa	11
2.2	Perhekerhotoiminnan tavoitteet ja sisältö Iisalmen seurakunnassa	12
3	VANHEMMUUDEN TUKEMINEN JA JAETTU VANHEMMUUS PERHEKERHOISSA	16
3.1	Vanhemmuuden rooli ja vastuu	16
3.2	Tuettu vanhemmuus	17
3.3	Sosiaalinen tuki osana vanhemmuuden tukea	18
4	KASVATUKUMPPANUUTTA YHDESSÄ PERHEEN KANSSA	22
4.1	Vanhemmuuden tuki kasvatuskumppanuudessa ja kristillisyydessä	22
4.2	Onnistunut kasvatuskumppanuus	23
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	25
5.1	Tutkimusaiheen valinta ja tarkoitus	25
5.2	Opinnäytetyömme kohderyhmä	26
5.3	Menetelmän valinta ja aineiston analysointi	27
5.4	Eettisyys ja luotettavuus	29
6	TUTKIMUSTULOKSET	31
6.1	Vanhemmuuden tuen toteutuminen sosiaalisen tuen kautta	31
6.2	Ammattihenkilöstön tuki	32
6.3	Lähimmäisyys ja ihmissuhteet	33
6.4	Toiminnallinen ja tiedollinen tuki	34
6.5	Kristillisyyden kokeminen	35
6.6	Vanhempana jaksaminen	36
6.7	Tunneilmapiiri	37
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	39
8	POHDINTA	41
	LÄHTEET	44

LIITTEET

Liite 1 Kirje vanhemmille

Liite 2 Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Perheiden ja lasten hyvinvointi puhuttaa paljon ja huolta herättää varsinkin lapsiperheiden elämä ja sen ongelmat. Perheitä tukeva työ on ollut viime vuosina muutoksessa ja lapsiperheille suunnatut palvelut on havaittu riittämättömiksi. (Kinnunen 2004, 22; Puroila 2004, 20.) Erityisesti kotikasvatus ja vanhemmuus ovat olleet huolenaiheena. Nykyvanhemmuutta verrataan aikaan, jolloin vanhempi polvi kasvatti lapsiaan. Tällöin vanhemmuuden hankaluudet eivät vaikuttaneet yhtä suurilta. Tämä ero johtuu useasta eri syystä. Nähdään, että tämän päivän vanhemmuus on heikentynyt. Toisaalta taas lasten kasvatukseen paneudutaan nykyään suuremmalla antaumuksella. Vaikeuksien kasvu voi johtua myös siitä, että ongelmia havaitaan entistä herkemmin. (Korhonen 2006, 51.) Lasten hoitaminen ja kasvattaminen nähdään osittain siirtyneen yhteiskunnan vastuulle, eli vanhemmuudesta on tullut jaettua. Tästä tekee hankalaa se, että näkemyksiä vanhemmuudesta ja sen rooleista on paljon ja ne vaihtelevat eri kasvattajien käsityksien mukaan. (Saarnio 2004, 242.)

Suomalaiset arvostavat perhettä ja perhe-elämää ja lapsiperheiden osuus Suomessa kaikista perhemuodoista on 41 prosenttia (Törrönen 2010, 16–17). Elinkeinoelämän rakennemuutos, toisin sanoen teollistuminen ja palveluelinkeinojen yleistyminen, repi ihmiset ja perheet erilleen. Aikaisemmin lapsen kasvatukseen liittyvät neuvot ja ohjeet saatiin suvulta ja vanhemmilta. Muutos pakotti vanhemmat kääntymään asiantuntijoiden ja ammattilaisten puoleen lapsen kasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa. (Tahkokallio 2001, 49.) Käsitukset ja määritelmät perheestä ovat muuttuneet. Yhteiskunnan ja työelämän muutokset ovat vaikuttaneet suuresti perherakenteisiin ja ydinperheiden lisäksi yleisimpiä perhemuotoja ovat yksinhuoltajaperheet sekä uusioperheet.

Vanhemmat tarvitsevat tukea niin arkeen, talouteen kuin lasten kasvatukseen liittyvissä asioissa. Yhteiskunnan luomat paineet, rajalliset mahdollisuudet sekä ajanpuute vaikuttavat vanhemmuuteen (Reunamo 2007, 100). Näihin vanhemmuuden haasteisiin tulisi eri lapsiperhepalveluja tuottavien tahojen pystyä vastaamaan. Tarjoamallaan tuella nämä palvelut edesauttavat perheiden hyvinvointia ja vanhemman jaksamista. Varhaisella tuentarpeen tunnistamisella ennaltaehkäistään myöhempiä ongelmia.

Perinteisesti ajatellaan, että perhetyön ja vanhemmuuden tuen tarjoaminen kuuluvat sosiaali- ja terveysalan piiriin (Saarnio 2004, 247). Kuitenkin myös seurakunnalla on oma rooli perheitä tukevassa toiminnassa. Seurakuntien lapsi- ja perhetyö tekee per-

heiden parissa ennalta ehkäisevää perhetyötä ja diakoniatyö keskittyy korjaavaan työhön. Seurakunnat tarjoavatkin perheitä tukevaa toimintaa useassa eri muodossa. Näitä muotoja on perhekerhon lisäksi muun muassa erilaiset leirit sekä perheasiain neuvottelukeskusten palvelut. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2007, 70.)

Seurakunnassa tehtävä perhetyö on osa perhettä tukevaa verkostoa. Se tarjoaa tukea useassa eri muodossa, ja muun muassa lapsityössä toimivina perhekerhoina. Yksi perhekerhotoiminnan tavoitteista on tukea kotia lapsen kasvatuksessa turvallisessa ja virikkeellisessä ympäristössä. (Päivä Osakeyhtiö 2004, 9.) Perhekerhoissa tuetaan vanhemmuutta ja tarjotaan tukea lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa (lisälmen seurakunta.) Kodin hartauselämän tukeminen ja siihen rohkaiseminen voi olla seurakunnan työntekijälle nykyään haastava tehtävä. Perhelähtöinen työote tukee hartauselämän ohjaamista koteihin. Se mahdollistaa esimerkiksi sen, että hartaushetkestä tulee jokaiselle osapuolelle yhteinen asia. (Vainionpää 2004, 222.)

Kasvatuskumppanuus antaa seurakunnan työntekijälle ja lapsen vanhemmalle mahdollisuuden toimia yhdessä lapsen parhaaksi. Seurakunta toimii tukena lapsen kristillisessä kasvatuksessa yhdessä vanhempien ja kummien kanssa. (Lindfors 2000, 16.) Myös vertaistuki on tärkeä osa toimintaa. Perhekerho on kohtaamispaikka samankaltaisissa elämäntilanteissa oleville lapsiperheille.

Tutkimuksemme toimeksiantaja on lisälmen seurakunta. Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää, kuinka vanhemmat ovat kokeneet saavansa tukea vanhemmuuteensa ja minkälaisia näkemyksiä ja mielipiteitä heillä on seurakunnan perhekerhojen toiminnasta. Koska kristillinen kasvatusta on osa seurakunnassa lasten parissa tehtävän työn tavoitteita, selvitimme tutkimuksessa myös kuinka perhekerhoissa tuetaan perheiden kotona tapahtuvaa kristillistä kasvatusta.

Opinnäytetyössämme käytimme laadullista, eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimus toteutettiin lisälmen seurakunnan perhekerhoihin. Aineiston keräsimme teemahaastattelulla, joihin haastattelimme perhekerhoissa käyviä vanhempia. Haastateltavat olivat lisälmen alueen perhekerhoissa käyviä vanhempia ja yhteensä heitä oli kuusi.

2 KIRKON VARHAISKASVATUS

Pertti Luumin (2003, 60) mukaan länsimainen kulttuuri pohjautuu suurelta osin Raamattuun ja siitä nouseviin traditioihin. Kulttuuri ja yhteiskuntaelämä ovat peräisin kristinuskosta. Osittain tämä näyttäytyy jatkuvasti esillä ollen, esimerkiksi kirkkovuoden juhla-aikoina ja osittain piilevästi, esimerkiksi moraalikäsitteissä. Näiden lisäksi eriteltävissä suoranaiset kristillinen kulttuuri, johon kuuluu muun muassa kirkkomusiikki ja kristilliset juhlat.

Käsite kirkon varhaiskasvatus on vakiintunut käytäntöön tarkoittaessa kokonaisvaltaista kirkon varhaiskasvatustoimintaa ja kasvatuskumppanuutta. Rinnakkaiskäsitteiksi kirkon varhaiskasvatukselle on noussut lapsi- ja perhetyö. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 11, 14.) Kirkon varhaiskasvatus ymmärtää kasvatuksen kokonaisuudeksi, johon kuuluu hoito, kasvatus ja opetus. Nämä alueet liittyvät toisiinsa. Tavoitteena on lapsen hyvinvointi sekä uskonnollisuuden ja hengellisyyden luontevuus niin, että ne tuottavat lapselle iloa, turvallisuutta ja toivoa hänen elämäänsä. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 25.) Perhetyöllä tarkoitetaan perheiden kanssa tehtävää työtä kotona tai muussa ympäristössä perheen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Perhetyö voi tarjota perheille lastensuojelullisia, perheterapeutteja tai ennaltaehkäiseviä palveluja. (Järvinen ym. 2007, 10.) Tutkimuksessamme käytämme käsitettä perhetyö, koska tutkimuksemme käsittelee perheitä ja vanhemmuutta kokonaisvaltaisesti.

Lapsen kiinteää suhdetta vanhempiinsa ja muihin läheisiinsä korostetaan kirkon varhaiskasvatuksessa. Tämän vuoksi toiminnan perustana on kumppanuus ja perheiden kanssa tehtävä yhteistyö. Yhteistyö sisältää muun muassa keskusteluita ja kohtaamisia sekä toimintaa, joka tuo perheitä ja vanhempia yhteen. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 15.)

Seurakunnan toimintaan mukaan tulevilla perheillä on hyvin erilaisia taustoja uskonnollisuuden suhteen. Perhe voi olla voimakkaasti uskonnollinen tai uskontoon kielteisesti suhtautuva. Lapsen uskontokasvatuksessa seurakunta on usein avainasemassa. Esimerkiksi hartaushetkistä lapsi saa kokemuksia, joita jakaa muiden lasten ja aikuisten kanssa. (Pruuki 2010, 224, 230.)

Yksi kirkon varhaiskasvatuksen osa-alue on perheitä tukeva toiminta. Työtä tekevät erityisesti lastenohjaajat, lapsityönohjaajat sekä lapsi- ja perhetyön papit. Heidän osaamisalueenaan on kristillinen kasvatus varhaiskasvatuksen näkökulmasta. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 11.) Kirkkojärjestykseen on laadittu kirkon toimintaa ja hallinnon yksityiskohtia koskevat säädökset. (Keskushallinto –

Suomen ev. lut. kirkko.) Kirkkojärjestyksen luvun 3 pykälän 1 mukaan lapsen kristillinen kasvatus ja kirkon tunnustusten mukainen opetus on lapsen vanhempien ja huoltajien tehtävä. Tässä tehtävässä tukena toimii seurakunta ja kummit. (Kirkkojärjestys.)

2.1 Kristillinen kasvatus seurakunnan toiminnassa

Lapsen kastetoimituksessa vanhemmat ja kummit sitoutuvat lapseen sekä sitoutuvat antamaan tälle kristillisen kasvatuksen. Se tarkoittaa sitä, mitä vanhemmat ja lähimmäiset haluavat luonnostaan lapselle antaa, eli rakastaa ja pitää lapsesta huolta. Toisaalta kyse on myös siitä, että lapsi saa jo pienenä lähimmäisiltään ja kotiympäristöstään tukea uskontoon ja omaan kristilliseen uskomiseen. Jo pienenä opitut oikeat arvot ovat tärkeitä hyvään ja tasapainoiseen elämään. (Seurakuntalaisen käsikirja 2005, 24.) Myös perhekerho on hyvä paikka vanhempien kristillisessä kasvatuksessa tukemiseen. Kävijät ovat usein nuoria lapsiperheitä, joita ei muutoin helposti kohdata uskonasioissa. Seurakunnan perhekerhot ovat lapsiperheille suunnattua toimintaa, jossa sekä lapset että aikuiset kokoontuvat perhekerho-ohjaajien suunnitteleman toiminnan parissa. (Jauhiainen 20.1.2011).

Kristillisessä kasvatuksessa ei siis ole kyse vain kristillisen tiedon opettamisesta lapselle, vaan myös lapsuuden turvallisuuden kokemusten tarjoamisesta ja yhdessä kokemisesta. Kun lapsella on myönteinen kuva muista ihmisistä, hän oppii luottamaan heihin, ja siten hänen on helpompi turvautua myös kristillisiin asioihin, tapahumiin ja esimerkiksi Jumalaan. (Seurakuntalaisen käsikirja 2005, 24.) Kasvattajan tulisi opettaa lapselle, että uskonto on läsnä arjen toiminnassa sekä löytämään uskomista kokemuksistaan ja havainnoistaan (Tirri 2002, 19).

Pienten lasten uskonnonopetuksessa tulee keskittyä elämysten ja kokemusten tarjoamiseen (Tirri 2002, 19). Pieni lapsi ei pohdi suhdettaan Jumalaan kristillisten käsitteiden tai ajatuksien, vaan hän liittää uskonsa täysin omiin kokemuksiinsa. Tämän vuoksi rakkautta saaneella ja perusturvallisuutta kokeneella lapsella on hyvä perusta myös uskonnolliselle kasvatukselle. Myöhemmin varttuessaan lapsi alkaa ajatella asioita käsitteellisemmin ja tällöin myös perusturvattomuutta kokenut ihminen voi löytää avun kristinuskosta. Juuri tässä vaiheessa lapsi tarvitsee suoranaista opetusta ja ohjausta uskonasioihin. (Seurakuntalaisen käsikirja 2005, 24.)

Uskontokasvatuksen tehtävänä on välittää tietoa ja kokemuksia uskonnosta (Kallioniemi 2005, 20). Usein lapsella itsellään herää luonnostaan mielenkiinto uskonnon asioihin, kuten elämän syntyyn ja kuolemaan ja kristillisiin juhlahyihin. Vastaukset vaativat aikaa ja pohdintaa, ja vastausten tulisi olla suoria ja selventäviä, koska lasta tulee kuulla ja hänelle täytyy vastata rehellisesti. Jos vanhemmalta itseltään ei löydy vastauksia lapsen vaativiin kysymyksiin, voi vanhempi kääntyä avoimesti seurakunnan työntekijän puoleen, joka varmasti ymmärtää, osaa puhua ja selittää asioita lapselle sopivalla, turvallisuutta tuovalla tavalla. (Seurakuntalaisen käsikirja 2005, 24–25.)

Kristillistä kasvatusta voi välittyä myös musiikista, kirjallisuudesta ja mediasta. Tavalla tai toisella uskonasiat ovat siirtyneet aina sukupolvelta toiselle. Toisaalta tuskin koskaan kristillisyyttä tai kristillinen kasvatusta välittyy täysin ihanteiden mukaisesti. Tärkeää on kuitenkin tiedostaa, että hengellisyys ja uskonasioiden pohtiminen on luonnollinen osa ihmisen elämää, ja ne on tärkeää kokea kunkin omalla tavallaan. (Seurakuntalaisen käsikirja 2005, 25.)

Rukoileminen ja sen opettaminen on tärkeä osa kristillistä kasvatusta ja ihmisen uskonelämää. Se määrittää ”puheeksi Jumalan kanssa”. Rukoileminen luo turvaa elämään ja auttaa, kun ihminen saa purkaa mieltään huolista tai jakaa kiitollisuutta herättäviä ajatuksia. (Seurakuntalaisen käsikirja 2005, 25.)

2.2 Perhekerhotoiminnan tavoitteet ja sisältö Iisalmen seurakunnassa

Iisalmen seurakunta on liittynyt osaksi Ylä-Savon seurakuntayhtymää, joka perustettiin vuoden 2011 alusta. Seurakuntayhtymä työllistää noin 110 työntekijää, joista Iisalmen seurakunnan jäsenmäärä oli vuoden 2010 lopussa 18 908, tällöin kirkkoon kuului siis 86,5 prosenttia Iisalmen asukkaista. Seurakuntaan kastettuja lapsia oli vuoden 2010 lopussa 204. (Iisalmen seurakunta.)

Iisalmen seurakunnassa pikkulapsityötä tehdään perheen kanssa aina lapsen syntymästä koulutien alkuun asti. Jo odotusaikana lapsen vanhemmat kutsutaan yhteisille Vauvakutsuille muiden perheiden kanssa. Tilaisuudessa on mahdollisuus tutustua muihin samassa elämäntilanteessa oleviin vanhempiin sekä saada tietoa kasteesta ja muusta perhetyöstä. Tervehdyskäyntejä tehdään puolivuotiaiden kastettujen lasten perheisiin ja lapsia muistetaan syntymäpäiväkortein viidenteen ikävuoteen asti. Lisäksi kouluun lähtevät lapset siunataan koulutielle. Pikkulapsityö mahdollistaa tutus-

tumisen perheeseen ja ohjaamisen avun ja palvelujen äärelle. Tärkeänä tavoitteena on tukea vanhempia lapsen kristillisessä kasvatuksessa. (Kauhanen 13.3.2012.)

Osa Iisalmen seurakunnan perhetyötä on lapsityö, joka koostuu pyhäkouluista, perhekerhoista ja päiväkerhoista. Seurakunnan lapsityön tavoitteena on kasteopetuksen antaminen ja kotien ja vanhempien tukeminen kasvatustyössä. Käytännössä perhekerhoihin kokoontuvat lapset ja aikuiset yhdessä. Perhekerhoissa on mahdollisuus tavata ja tutustua muihin perheisiin, ja yhteis toiminnalla ja tekemisellä harjoitellaan sosiaalisia taitoja ja luoda ystävyysuhteita. Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja siihen voi osallistua milloin vain. (Iisalmen seurakunta.) Viikoittaiset tapaamiset tutuksi tullessa ympäristössä mahdollistavat yhteyden kokemisen sekä lapsilla että aikuisilla. Näin perheillä on mahdollisuus toimia yhdessä ja tuntea iloa ja saada vaihtelua arkeen. (Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 22.) Lapsen oman vanhemman lisäksi toimintaan voi tulla mukaan myös isovanhempi tai muu lapselle tärkeä aikuinen (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissyhmä 2008, 16).

Seurakunnan järjestämät kohtaamispaikat, kuten perhekerhot, perustuvat vanhempien ja lapsiperheiden keskinäiseen kohtaamiseen sekä tuen välittämiseen perheiden arkeen (Hokkanen 2003, 259). Erilaiset seurakuntien järjestämät ja ylläpitämät perhekerhot ovat yleistyneet viimeisen kahden vuosikymmenen aikana. Erilaisia perhekerhoja ovat muun muassa aikuinen-lapsikerho sekä avoin kerho. Aikuinen-lapsikerhossa aika on jaoteltu lasten ja vanhempien yhteiseen ja itsenäiseen aikaan ja järjestettyyn ohjelmaan, kun taas avoimessa toiminnassa lapset ja aikuiset ovat koko ajan yhdessä. (Lindfors 2000, 16.) Iisalmen seurakunnan perhekerhoissa käytössä ovat niin sanotut avoimet kerhot, sillä lapset ovat jatkuvasti oman aikuisen valvonnassa ja vastuulla.

Seurakunnan perhekerhotoiminta pohjautuu kristillisyyteen, sen oppeihin ja tapoihin. Selvimmillään se näkyy perhekerhon hartaushetkissä, rukouksissa ja kerhotiloissa sekä huomaamatta arvoissa ja tavoissa, joita perhekerhossa toteutetaan. Lapsen luontaiseen uteliaisuuteen uskonnosta vastataan ja hänelle opetetaan kristinuskon Raamatunkertomuksia leikillä ja lapsen tasoisella toiminnalla. Tarkoituksena on myös, että vanhemmat saavat halutessaan tukea ja apua kristinuskon opetuksessa lapselle.

Iisalmen seurakunnan toiminta on avointa kaikille. Siihen voi osallistua myös eri uskontokuntaan kuuluvat tai kirkkoon kuulumattomat. Perhekerhoihin ovat tervetulleita alle kouluikäiset lapset oman vanhemman tai muun heille läheisen aikuisen seurassa. Perhelähtöisen työtteen mukaisesti toimintaan voi osallistua myös perheen van-

hemmat sisarukset. Ennakoilmoittautumista ei ole, joten ryhmäkoot ja ikäjakauma voivat vaihdella suuresti. Jokainen osallistuja saa saapua paikalle ja lähteä oman aikataulunsa mukaan. Laaja ikäjakauma taas tarjoaa hyvän mahdollisuuden eri sukupolvien välillä luontevaan ja moniulotteiseen toimintaan. Toisaalta se tuo haasteen myös seurakunnan lapsityöntekijöille, jotka tarvitsevat tietoa ja koulutusta myös muista ikäryhmistä ja niiden ohjaamisesta. (Lindfors 2000, 16.)

Perhekerhoista on pyritty tekemään perheille matalan kynnyksen kohtaamispaikka, missä yhteinen kristillinen ohjelma on osa toimintaa. Tarjolla on erilaista tekemistä toiveiden tai teemojen mukaan. Pääasia on, että ollaan yhdessä ja tehdään sekä jaetaan yhteisiä tarinoita ja asioita. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissyhmä 2008, 16.) Perhekerhotoiminnan tavoitteena on vahvistaa lapsen ja vanhemman välistä suhdetta, tarjota mahdollisuus vertaistukeen ja tukea lapsen kristillistä kasvatusta. Toiminnalla tuetaan lapsiperheitä ennaltaehkäisevästi tarjoamalla tukea perheiden kotiin ja arkeen. (Iisalmen seurakunta; Kaskela & Kekkonen 2003, 33; Saarnio 2004, 241.)

Lindforsin (2000, 22) mukaan perhekerhojen ohjaajien tehtävänä on ohjata toisilleen vieraita ihmisiä tutustumaan toisiinsa turvallisissa olosuhteissa, rohkaista heitä sekä auttaa löytämään yhteisiä puheenaiheita ja pääsemään uusien ihmissuhteiden alkuun. Kerhoon tulevat aikuiset etsivät usein perhekerhoista vertaistaan aikuista seuraa, jotka ovat kamppailleet juuri samojen ongelmien kanssa itsekkin ja selvinneet niistä. Omien kokemusten jakaminen muille on tärkeää.

Lapsen kristillisen kasvatuksen ja hoidon lisäksi perhekerho voi tukea vanhempaa tai vanhempia myös muun muassa ihmissuhteissa, parisuhteessa ja perheen ristiriitalanteissa. Ammattilaisilla on osaamista antaa ”välineitä” lapsen kasvatukseen kotitöihin ja vanhemman jaksamiseenkin. Jokaista osallistujaa on ohjaajan osattava huomioida tasapuolisesti, arvostavasti ja hyväksyvästi, sillä ohjaajan asenne on yhtä tärkeä kuin ilmaistut sanat. (Lindfors 2000, 17–23.)

Iisalmen seurakunnan perhekerhoissa jokainen kerhokerta rakentuu suunnitelluista elementeistä ja toimintavaiheista. Jokaisella kerhokerralla on oma teemansa, joka voi liittyä esimerkiksi vuodenaikaan tai juhlapyhiin. Toiminta koostuu vapaasta leikistä ja keskustelusta, ohjatusta askartelusta ja laulu- ja leikkituokioista. Lisäksi toimintaan kuuluu yhteinen välipala sekä hartaushetki. Seurakunnan perhekerhojen käytössä olevat tilat on rakennettu juuri seurakunnan lapsityötä ja perheiden kohtaamisia ajatellen. (Jauhiainen 20.1.2011.)

Yhden kerhokerran pituus on kaksi tuntia ja toimintaan osallistuminen on ilmaista. Askartelutarvikkeet ovat maksuttomia, sillä päätavoitteena kuitenkin on lapsen ja aikuisen yhdessä tekeminen, luovuus ja vanhempi-lapsisuhteen tukeminen. Välipala on tarjolla kaikille ja siitä peritään vapaaehtoinen maksu. Välipalaan kuuluu yhteinen ruokalaulu, jolloin kädet ristitään ja kristillisen opin mukaisesti siunataan välipala. Kristillisen kasvatuksen ja hartauden lisäksi lopussa oleva hartaushetki samalla rauhoittaa ja rentouttaa lapset vilkkaan toiminnan jälkeen. (Jauhiainen 20.1.2011).

3 VANHEMMUUDEN TUKEMINEN JA JAETTU VANHEMMUUS PERHEKERHOISSA

Vanhempi tarvitsee tukea lapsensa kasvatuksen ja kehittymisen haasteissa eri ikäkausina. Omat tiedot, taidot ja kokemus eivät aina riitä ja oma läheisverkosto ei aina pysty antamaan tukea. Haasteita kuitenkin on, sillä yhteiskunnan vanhemmuudelle luomien vaatimusten lisääntyessä vanhemmuudelle jää jatkuvasti vähemmän aikaa ja tilaa. Vanhemmuuden tukea tuottavien palvelujen ja tahojen määrä on kasvava, mutta niiden palvelut eivät aina tavoita lapsiperheitä. (Kekkonen 2005, 17.) Toisaalta vanhemmat haluavat jakaa lapsensa kasvatustyön jonkun ulkopuolisen tahon kanssa. Kun yhteistyötä tukea tuottavien palvelujen kanssa tehdään, niin perheet pitävät kiinni mahdollisuudesta saada tukea ja neuvoja asiantuntijatahoilta, ja osaavat vaatia sitä. (Kemppinen 2001, 68.)

Lapsiperheiden tukeminen perhekerhoissa kohdentuu ennaltaehkäisevään toimintaan, jolloin myös vanhemmuuden tukeminen on tärkeää (Saarnio 2004, 241). Seurakunta on ollut vahvassa, mutta näkymättömässä roolissa suomalaisten perheiden arjessa. Perheiden uskonnollisuus näyttäytyy lähinnä kirkollisten pyhien ja perhejuhlien yhteydessä, kuten kasteessa ja avioliittoon vihkimisessä. Seurakunnalla on kuitenkin merkittävä osa etenkin lapsiperheitä tuettaessa ja vanhemmuudessa. Se tuottaa vapaasti käytettävissä olevia palveluja sekä lapsille että aikuisille, kuten kerhoja, vertaiskokoontumisia ja tapahtumia.

3.1 Vanhemmuuden rooli ja vastuu

Vanhemman rooli on pitkäkestoinen alkaen lapsen syntymästä kestäen läpi koko elämän. Vanhemmuus on peruuttamaton ja jatkuvasti muuttuva prosessi. Vanhemmuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat elämäntilanne, elämänkaaren vaihe sekä perheen ulkoiset ja sisäiset voimavarat. Myös vanhemman omat kokemukset lapsuudestaan ja vanhemmuudesta voivat vaikuttaa joko positiivisesti tai negatiivisesti vanhemmuuden toteutumiseen. Omalla käsityksellä vanhemmuudesta selviytymiseen on myös suuri merkitys. (Järvinen ym. 2007, 90.)

Usein äidit ja isät saattavat tuntea itsensä vanhempana riittämättömäksi ja epävarmaksi, jolloin he kaipaavat tukea vanhemmuuteen. Omat ajatukset ja tuntemukset sekä lapsesta että itsestään vanhempana ovat merkityksellisiä, ja vaikuttavat lapsen

ja vanhemman väliseen suhteeseen. Tärkeää on huomioida, kuinka ja millaisena vanhemmat näkevät lapsensa, sillä tällä on suuri vaikutus siihen, millaiseksi lapsi kasvaa. Vanhempien mielikuvat ja käsitykset lapsesta ohjailevat tämän kasvua. (Järvinen ym. 2007, 94.)

Vanhemmuus voidaan jakaa viiteen eri osa-alueeseen. Nämä osa-alueet ovat taloudellinen, juridinen, biologinen, psykologinen ja käytännöllinen vanhemmuus. Vanhemmuuteen kuuluu myös vastuualueet, joista ensimmäinen on lapsen elämänehtojen turvaaminen. Tämä tarkoittaa lapsen fyysisistä tarpeista huolehtimista. Toinen vastuualue on maailmaan orientoituminen, eli lasta kasvatetaan kulttuurin jäseneksi, hänelle opetetaan yhteiskunnan sääntöjä ja sosiaalisuutta. Kolmas vastuualue on olemisen mysteeriin vastaaminen. Tällöin lasta ohjataan kohti hänen omaa maailmankuvaansa ja omaa tapaansa elää. Tähän edellytetään kuitenkin turvallisuuden tunnetta, pienen lapsen tulee tuntea maailma hyväksi. (Järvinen ym. 2007, 91.)

Seurakunnan perhekerhossa lapsen fyysiset tarpeet huomioidaan antaen hoivaa, huolenpitoa ja hellyyttä. Maailmaan orientoituminen perhekerhossa tarkoittaa käytännössä, kuinka lapselle opetetaan perinteitä, esimerkiksi juhlapyhien viettoa. Yhteistoiminnassa, esimerkiksi leikki- ja hartaushetkissä lapsen sosiaaliset taidot karttuvat ja hänen osallisuuttaan sekä maailmankuvaansa vahvistetaan. Kolmas vanhemmuuden vastuualue toteutuu perhekerhossa kristillisyyden elementeissä. Siinä lapsen käsitys ihmiskuvasta ja elämäntarkoituksesta vahvistuvat hiljentymisen myötä.

Hyvään vanhemmuuteen tarvitaan myös parisuhteen toimivuutta. Vanhemmuuden ja parisuhteen yhteensovittaminen voi olla haasteellista, sillä isän ja äidin tulee toimia sekä puolisoina että vanhempina. Koska nämä kaksi roolia ovat vuorovaikutuksessa keskenään, luo toimiva parisuhde edellytyksiä hyvälle vanhemmuudelle ja toisinpäin. Kuitenkin ihminen voi olla myös hyvä vanhempi ilman toimivaa parisuhdetta ja parisuhde voi olla hyvä ilman vanhemmuutta. (Järvinen ym. 2007, 90.)

3.2 Tuettu vanhemmuus

Vanhemmuutta voidaan ajatella kulttuurisena ilmiönä, joka on rakentunut sosiaalisesti. Vanhemmuutta opitaan, luodaan ja kehitetään sosiaalisessa toiminnassa ja vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Vanhemmuus näyttäytyy julkisena ja vähemmän yksityisenä asiana, kun yhteistyötä tehdään esimerkiksi useiden oheiskasvattajien kanssa. Tämän päivän vanhemmuus nähdään eri instituutioiden kanssa jaettuna.

Näitä instituutioita ovat muun muassa neuvolat, päivähoito ja koulu. Nämä asiantuntijahot välittävät ja jakavat vanhemmille tietoa, joka liittyy lapsen kasvuun ja kehitykseen. Hyvän ja oikean kasvatuksen määrittämisen lisäksi nämä asiantuntijat usein myös valvovat kotona tapahtuvaa lapsen kasvatusta. (Kemppainen 2001, 15–16.)

Tämän päivän vanhemmat saavat vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyvää tietoa hyvin useasta eri lähteestä, esimerkiksi päivähoidon ja neuvolan lisäksi erilaisista medioista. Kaikesta tästä tietomäärästä voi olla vaikea poimia tärkeää ja itselleen lapsen kasvattamiseen oleellista tietoa. Kaikki tämä tarjolla oleva tieto saattaa hämentää vanhempia, ja heille voi tuottaa hankaluutta päättää, mihin tietolähteeseen voi luottaa. Kuitenkin heidän tulisi tietää, mikä on huonoa ja mikä hyvää vanhemmuutta. Tiedonmäärä voi aiheuttaa vanhemmissa epävarmuutta ja saada heidät kadottamaan oman asiantuntijuutensa kasvattajana. Vastuuta lapsen kasvattamisesta haluttaisiin siirtää muille, vaikka kuitenkin kasvatusta on olennainen osa vanhemmuutta. (Kemppainen 2001, 16.)

Vanhemmuuden tuki voidaan jakaa kahteen osaan. Ensimmäinen osa on vanhemmuuteen ohjaaminen, jossa pyritään lisäämään vanhemman ymmärrystä ja auttamaan käytännön ratkaisuihin lapsen kasvatukseen liittyen. Toinen osa on vanhemmuuden vahvistaminen, jossa vanhemman heikkoudet huomioiden tuetaan häntä parempaan ja turvalliseen vanhemmuuteen. (Mattila 2003, 121–122.) Tarve vanhemmuuden tukeen voi syntyä jostain lapseen liittyvästä huolesta, vanhemman toimintaan liittyvästä epäkohdasta tai havainnosta tai epäilystä, jonka perheen kanssa yhteistyössä toimiva taho tekee. Olennaista tässä on se, että on noussut tai tullut tietoon huoli jostain asiasta. (Kekkonen 2005, 51.)

Seurakunnan perhekerhossa henkilökunnan yksi perustehtävä on olla tukena vanhemmille ja antaa heille apua ja valmiuksia kasvatukseen. Toiminta on ennaltaehkäisevää työtä, joka ottaa perheen kokonaistilanteen huomioon kulkemalla mukana elämän tilanteissa ja auttamalla tarpeen tullen. Välittämisen kulttuurin ja lähimmäisyyden mukaisesti tarjotaan tukea ja pyritään pitämään voimia yllä. (Lindfors 2000, 25.)

3.3 Sosiaalinen tuki osana vanhemmuuden tukea

Sosiaalinen tuki on toiminnallinen käsite, jonka tavoitteena on pyrkiä turvaamaan yksilön hyvinvointi. Tavoite tulee käytännöistä, joita ihminen itse, hänen lähiyhteisön-

sä, julkiset tai yksityiset sektorit toteuttavat. (Kinnunen 1999, 103.) Sosiaaliseen tuki jaotellaan emotionaaliseen tukeen, käytännön apuun, informatiiviseen (tiedolliseen) tukeen sekä vertailutukeen (Viljamaa 2003, 25). Keskeisimpänä kyse on vuorovaikutteisesta tapahtumasta (Kinnunen 1999, 103).

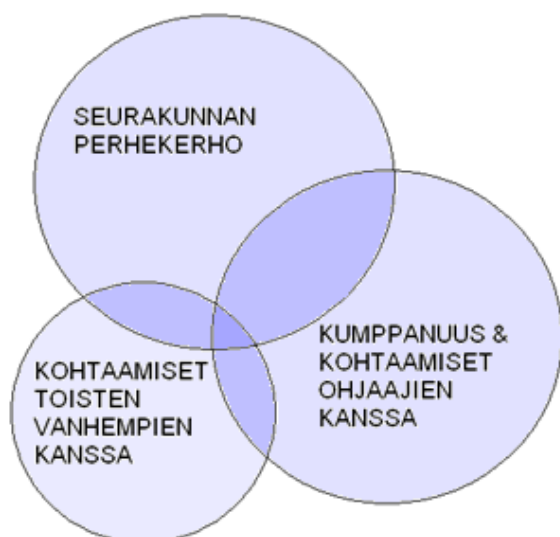
Tutkimukset sosiaalisesta tuesta ovat alkaneet psykososiaalisten prosessien ja stressin tutkimuksesta 1970-luvun alkupuolella. Tutkijoiden mukaan sosiaalinen tuki suoja ja auttaa selviytymään stressiä aiheuttavista elämäntilanteista. Koska sosiaaliseen tukeen liittyy voimakkaasti subjektiivinen, kokemuksellinen ulottuvuus, on sen määrittely vaikeaa. (Haukka-Wacklin & Metteri 2006, 55.) Käytännössä tämä tarkoittaa, että sosiaalinen tuki on usein henkinen voimavara. Perhekerhon yhteydessä sosiaalinen tuki voidaan nähdä esimerkiksi lähimmäisyyden tunteena.

Sosiaalinen tuki on keskeisessä asemassa elämäntilanteiden muutoksissa ja silloin, kun on kyse ihmisen kyvystä tehdä itseään ja kanssaihmissiään koskevia päätöksiä (Kinnunen 1999, 103). Se sisältää hyvinvoinnin henkiset, subjektiiviset ja emotionaaliset osa-alueet. Se voidaan nähdä myös tilannekohtaisena lähimmäisten tukena, mitä olemme erityisesti tutkimuksessamme käsitelleet. (Törrönen 2010, 26.) Sosiaalinen tuki käsittää ihmisten, lähiyhteisöjen ja julkisen järjestelmän toiminnot, jotka auttavat hallitsemaan omaa elämää. Sen muodot vaihtelevat yhteyksistä riippuen ja sen toteuttajana voi toimia niin valtiollinen kuin kolmannenkin sektorin, kuten seurakunnan, toiminta. (Kinnunen 1999, 103.)

Sosiaalinen tuki muodostuu niistä toimintakäytännöistä, joilla hyvinvoinnin toteutumisiin päädytään. Sosiaalisen tuen tuottajat jaetaan kolmeen eri ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat henkilökohtaiseen tuttavuuteen perustuvat toimijat, kuten esimerkiksi perheenjäsenet, kanssaihmiset, sukulaiset ja naapurit. Toiseen ryhmään kuuluvat vertaisuuteen perustuvat toimijat, joita ovat muun muassa erilaiset lähiyhteisöjen ja järjestöjen jäsenet. Kolmannessa ryhmässä ovat syy- ja normiperusteiset toimijat, eli esimerkiksi työkseen sosiaalista tukea tuottavat julkisen ja yksityisen sektorin ammattiauttajat. (Kinnunen 1998, 37, 77.)

Ryhmään liittyminen antaa ihmiselle luottamusta sekä osallisuuden kokemuksen. On tärkeää tuntea kuuluvansa joukkoon. Toisaalta ihminen on yhä myös erillinen yksilö joukon jäsenenä omine kokemuksineen ja tietoineen. (Mattila 2003, 74–75.) Vanhemmat kuuluvat moniin erilaisiin ryhmiin, joita kutsutaan sosiaalisiksi verkostoiksi. Tällaisia sosiaalisia verkostoja ovat muun muassa oma perhe ja suku. Myös perhekerho voidaan nähdä sosiaalisena verkostona. Näiden verkostojen antama tuki aut-

taa vanhempia kokemaan, että vanhemmuuden vaikeuksista voi selvitä. Verkostoon kuuluvat ihmiset voivat antaa tukea toisilleen monin eri tavoin, esimerkiksi antamalla palautetta, informoimalla, antamalla konkreettista apua tai kuuntelemalla. Toisaalta myös vanhemmuuden ilojen ja onnistumisten jakaminen tuottaa suurempaa iloa ryhmässä. (Aaltonen & Kurvinen 2004, 108–109.) Seurakunnan perhekerhotoiminnassa on mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin ja verkostoitua. Näiden ihmisten tuella on suuri merkitys ihmisen elämän erilaisissa muutostilanteissa. (Yeung 2004, 119.)

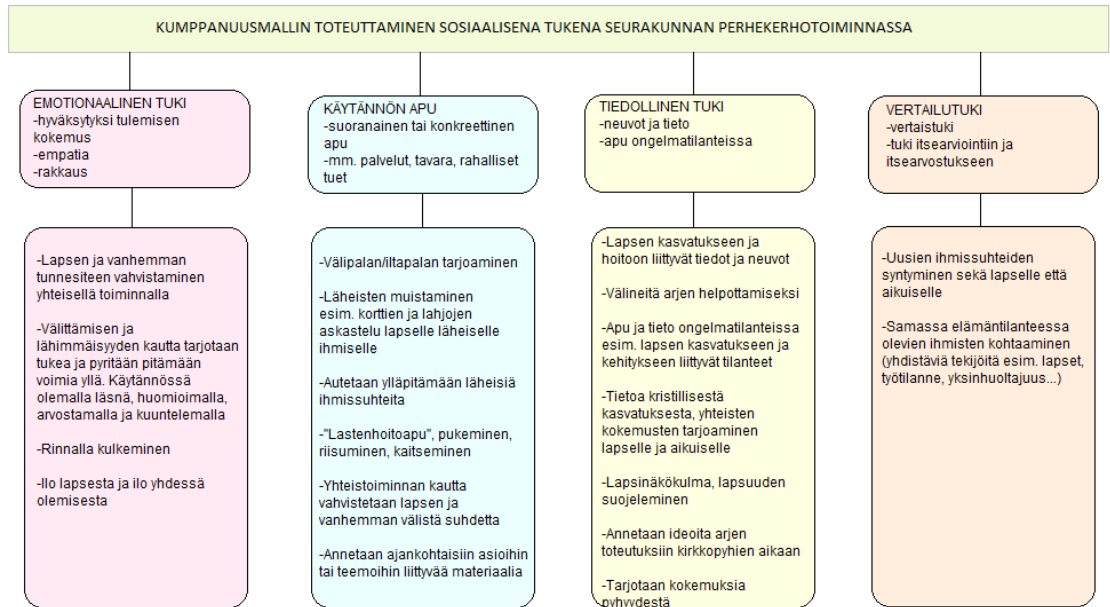

KUVIO 1. Sosiaalinen tuki seurakunnan perhekerhossa Kinnusta (1998, 77) mukailen

Kuviossa 1 (kuvio 1) kuvataan sosiaalisen tuen jakautumista perhekerhokontekstissa. Vanhemmuutta tukeminen toteutuu seurakunnan perhekerhojen toiminnassa kumppanuussuhteessa ohjaajien kanssa. Sosiaalista tukea voi seurakunnan perhekerhossa saada myös vertaistuesta, eli kohtaamisissa muiden vanhempien kanssa. Tutkimuksemme rajautuu kasvatuskumppanuuteen ammatillisessa työssä ja perhekerhojen tarjoamaan vanhemmuuden tukeen, vaikka myös vertaistuki voi olla merkittävä osa perhekerhotoimintaa.

Vertaistuella tarkoitetaan samankaltaisissa elämäntilanteissa elävien ihmisten keskinäistä tukitoimintaa, toistensa tukemista (Aaltonen & Kurvinen 2004, 109). Vertaisuudessa on kyse siitä, että ihmiset ovat kiinnostuneita toisten elämästä ja haluavat toimia yhdessä (Hokkanen 2003, 270). Vertaistuessa jaetaan yhteisiä elämäntilanteita ja niihin kuuluvia iloja sekä suruja. Tärkeää on myös toisten rohkaiseminen ja ymmärtäminen.

Kuviossa 2 (kuvio 2) esitetään sosiaalisen tuen osa-alueet, eli emotionaalinen tuki, käytännön apu, tiedollinen tuki ja vertailutuki. Siinä havainnollistetaan tuen eri muotojen toteutuminen käytännössä lisälmen seurakunnan perhekerhoissa. Tulokset – osiossa kuvataan tutkimustuloksista saadun tiedon pohjalta, kuinka vanhemmat ovat kokeneet seurakunnan tarjoaman tuen toteutumisen.

KUVIO 2. Sosiaalinen tuki seurakunnan perhekerhoissa Viljamaata (2003, 25) mu-
kailien

4 KASVATUSKUMPPANUUTTA YHDESSÄ PERHEEN KANSSA

Kasteeseen perustuvassa kasvatuskumppanuudessa, jota kutsutaan kastekumppanuudeksi, lapsen vanhemmat, kummit sekä seurakunnan kasvattajat sitoutuvat yhdessä toimimaan, kasvattamaan ja opettamaan lasta. Tavoitteena on kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja lapsen kristillisen elämän tukeminen. Kasvatuskumppanuuden edellytyksenä ovat turvalliset ihmissuhteet, tasavertaisuus, keskinäinen luottamus sekä toistensa kunnioittaminen. Kasvatuskumppanuus auttaa lasta ymmärtämään kokonaisvaltaisesti ja yhtenäisesti eri kasvatusympäristöissä tapahtuvaa elämää ja kasvatusta. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 26–27.)

Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirjaan ”Lapsi on osallinen” (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 40) on määritetty kasvatuskumppanuuden ja perheiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittämistoiminnan päätavoitteet. Sen mukaan yhteistyötä ja keskustelumahdollisuuksia lapsen vanhempien kanssa tulisi lisätä. Lisäksi vanhempien osallisuutta kasvatustyössä ja toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa tulisi vahvistaa. Yksi päätavoite on myös vanhempien ja läheisten tukeminen kristillisessä kasvatuksessa.

4.1 Vanhemmuuden tuki kasvatuskumppanuudessa ja kristillisyydessä

Kirkon varhaiskasvatus käsittää pienten lasten ja heidän perheidensä sekä läheisten kanssa tehtävää kasvatusta. Se on kristillisestä uskosta ja kristillisistä arvoista nousevaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Tämä vuorovaikutus on kasvatuskumppanuutta, joka tarkoittaa läsnäoloa ja rinnakkaineloa perheen ja seurakunnan kesken. Kyseistä kumppanuutta kutsutaan myös kastekumppanuudeksi, sillä lasta kastettaessa seurakunta on sitoutunut tukemaan lasta, vanhempaa ja läheisiä kristillisessä kasvatuksessa. Kasvatuskumppanuussuhteen osapuolet toimivat yhdessä lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi sekä tukevat lapsen kristillistä elämää. Kasvatuskumppanuuden perusta on turvalliset ihmissuhteet, luottamus, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus sekä jokaisen lapsen ja perheen yksilöllisyyden ja arvon kunnioittaminen. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 10–11.)

Kirkon keskeisin kumppani varhaiskasvatuksessa on perhe. Lähtökohtana kasvatuskumppanuudessa on säännöllinen vuorovaikutus sekä arjen tilanteiden jakaminen. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä 2008, 35.) Perhekerhon ohjaaja toimii seurakunnan ja perheiden välisenä linkkinä. Hänellä on siksikin tärkeä tehtävä, että

hän voi olla vaikuttamassa pitkälti perheiden sitoutumisessa seurakuntaan, perhekerhoihin ja kristillisiin arvoihin. (Päivä Osakeyhtiö 2004, 22–23.) Kun vanhempi on kontaktissa perhekerhon työntekijän kanssa, vanhempi kokee ymmärrystä ja pääsee jakamaan vanhemmuuteen liittyviä tilanteita, tunteita ja kokemuksia. Näin vanhempi kokee olevansa hyväksytty. Kyseisenlaiset tilanteet rakentuvat pienistä hetkistä tai jopa eleistä. Hyväksynnällä työntekijä kannattelee ja vahvistaa vanhemman ja lapsen suhdetta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 33.)

Kun perhekerhossa työntekijät huomioivat vanhemman, ottavat hänen ajatuksensa, toiveensa ja näkemyksensä lapsen kasvatuksessa huomioon, tulee vanhemmalle tunne, että hän on kykenevä lapsen kasvatukseen. Toisaalta hänelle herää myös tunne, että hän saa halutessaan myös tukea ja apua. Seurakunnan perhekerho tarjoaa kasvatusyhteisön, jossa jaetut asiat ja kokemukset lapsen kasvatuksesta ja vanhemmuudesta antavat apua ja helpotusta vanhemmuuteen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36, 40.)

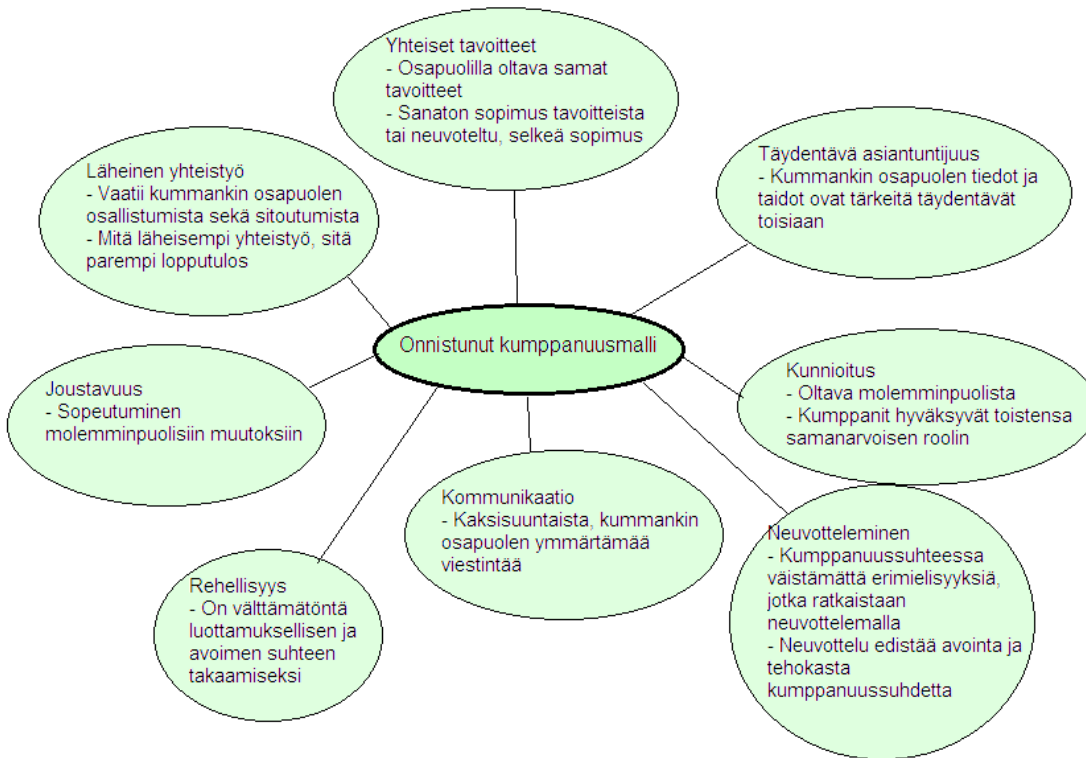
Lapsen vanhemmat ja muut läheiset kasvattajat usein kaipaavat neuvoja ja tukea liittyen kristilliseen kasvatukseen. Nykyään arjen kiireiden keskellä vanhemmat toivovat enemmän keskusteluapua ja hengellistä yhteyttä seurakunnalta. Näihin perheiden toiveisiin tulee vastata erilaisten toimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa. (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissyhmä 2008, 26, 35.)

4.2 Onnistunut kasvatuskumppanuus

Vuorovaikutus on linkki, joka yhdistää lapsen kasvuympäristöjä, kotia ja seurakuntaa. Vuorovaikutus on rinnakkainen käsitys kumppanuuden kanssa. (Karila 2006, 91–94.) Ihanteellinen suhde vanhemman ja seurakunnan kasvattajan välillä onkin kumppanuus, jossa kumpikin osapuoli on tasavertainen. Vastakohtana kumppanuusmalliteorialle on asiantuntijamalli, jossa toisen suhteen osapuolista uskotaan olevan tietojensa ansiosta korkeampi arvoinen. (Davis 2003, 42.)

Kumppanuusmallia voidaan edistää keskustelemalla vanhempien kanssa, selvittämällä heidän odotuksensa ja toiveensa sekä luomalla yhteiset tavoitteet. Kumppanuusmallin mukaisesti ei tulisi siis ajatella, että ammattilainen on kaikkivoipa tai kaikkietävä. (Davis 2003, 42.) Kasvatuskumppanuudessa seurakunnan perhekerhon työntekijä asettuu vanhemman tueksi toimimaan tämän kanssa yhteistyössä lapsen hyväksi. Tarkoitus ei ole ainoastaan tukea vain vanhempaa. (Kaskela & Kekkonen

2006, 20.) Seuraavassa kuviossa 3 (kuvio 3) olemme kuvanneet onnistuneen kumppanuussuhteen tekijöitä Davisin (2003, 43–44) mukaan.

KUVIO 3. Onnistuneen kumppanuussuhteen tekijät (Davis 2003, 43-44)

Jokainen kumppanuussuhteen tekijöistä auttaa suhdetta etenemään oikeaan suuntaan. Kommunikaatio ja osallisuuden tunne antavat kummallekin osapuolelle mahdollisuuden puhua ja tulla kuulluksi. (Davis 2003, 44.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyössä käytimme kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Tutkimuksemme tavoitteena on saada perhekerhotoimintaan osallistuvilta vanhemmilta tietoa siitä, kuinka he ovat kokeneet saavansa perhekerhoista tukea vanhemmuuteen. Lisäksi tutkimme kasvatuskumppanuuden toteutumista. Tutkimusaihe tarkentui toimeksiantajamme toiveiden mukaan.

Perheiden ja lasten hyvinvointi puhuttaa paljon ja huolta herättää varsinkin lapsiperheiden elämä ja sen ongelmat. Perheitä tukeva työ on ollut viime vuosina muutoksessa ja lapsiperheille suunnatut palvelut on havaittu riittämättömiksi. (Kinnunen 2004, 22; Puroila 2004, 20.) Erityisesti kotikasvatus ja vanhemmuus ovat olleet huolenaiheena. Nykyvanhemmuutta verrataan aikaan, jolloin vanhempi polvi kasvatti lapsiaan. Tällöin vanhemmuuden hankaluudet eivät vaikuttaneet yhtä suurilta. Tämä ero johtuu useasta eri syystä. Nähdään, että tämän päivän vanhemmuus on heikentynyt. Toisaalta taas lasten kasvatukseen paneudutaan nykyään suuremmalla antaumuksella. Vaikeuksien kasvu voi johtua myös siitä, että ongelmia havaitaan entistä herkemmin. (Korhonen 2006, 51.) Lasten hoitaminen ja kasvattaminen nähdään osittain siirtyneen yhteiskunnan vastuulle, eli vanhemmuudesta on tullut jaettua. Tästä tekee hankalaa se, että näkemyksiä vanhemmuudesta ja sen rooleista on paljon ja ne vaihtelevat eri kasvattajien käsityksien mukaan. (Saarnio 2004, 242.)

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Kuinka perhekerhotoimintaan osallistuvat vanhemmat ovat kokeneet vanhemmuuden tukemisen seurakunnan perhekerhoissa?
2. Millä tavoin perhekerhotoimintaan osallistuvat vanhemmat ovat kokeneet kasvatuskumppanuuden toteutumisen seurakunnan perhekerhoissa?
3. Kuinka kasvatuskumppanuus on toteutunut kristillisessä kasvatuksessa?

5.1 Tutkimusaiheen valinta ja tarkoitus

Viime vuosina tutkimuksia perheiden hyvinvoinnista on tehty paljon ja erityisesti kysymyksenä on ollut se, mitä haasteita vanhemmuuteen liittyy ja miten vanhemmat kohtaavat nämä haasteet. Tämän taustalla on ollut lasten ja nuorten lisääntyneet mielenterveyden häiriöt ja perheiden kohtaamat vaikeudet, jotka ovat vaikuttaneet lapsiperheille suunnattujen palvelujen lisääntymiseen. (Kinnunen 2004, 22–23.)

Henriikka Tarri (2009, 3) on tutkinut opinnäytetyössään yksinhuoltajaperheiden tukemista Lempäälän seurakunnassa. Työssä selvitettiin minkälaista toimintaa yksinhuoltajaperheet Lempäälän kunnan alueella toivovat ja tarvitsevat sekä sitä, kuinka seurakunta voi tukea näiden perheiden arkea. Tulosten mukaan perheet kaipaavat ryhmätoimintaa sekä toimintaa, joka tuo samassa elämäntilanteessa olevia perheitä yhteen. Tutkimuksen perusteella nähtiin tarpeelliseksi kehittää toimintamuotoja perheiden tueksi.

Iisalmen seurakunta tarvitsee laajempaa tietoa pystyäkseen vastaamaan perheiden tarpeisiin sekä muuttamaan toimintaansa tavoitteiden mukaiseksi. Iisalmen seurakuntaan ei ole aikaisemmin tehty opinnäytetöitä, mutta seurakunta on itse kerännyt tietoa ja palautetta toiminnastaan säännöllisillä palautekyselyillä. Näillä kyselyillä seurakunta ei kuitenkaan ole saanut riittävää tietoa, jonka mukaan perhekerhotoimintaa voitaisiin kehittää.

5.2 Opinnäytetyömme kohderyhmä

Tutustuimme vieraillemalla Iisalmen seurakunnan perhekerhotoimintaan saimme käsityksen perhekerhojen kävijäkunnasta. Haastateltavia kävimme tiedustelemassa kolmesta eri perhekerhosta saatekirjeen (liite 1) kera. Vanhemmat ilmoittivat halukkuudestaan osallistua haastatteluihin kirjallisella lomakkeella, johon kirjattiin myös yhteystiedot tulevia yhteydenottoja varten. Haastateltaviksi suostui yhteensä yhdeksän vanhempaa, joista lopulta haastatteluihin pystyi muuttuneiden elämäntilanteiden vuoksi osallistumaan kuusi.

Haastattelujen toteutuksen aikaan haastateltavista neljä osallistui perhekerhotoimintaan. Kaksi haastateltavista ei ollut enää mukana toiminnassa elämäntilanteen muutoksen vuoksi. Tutkimuksemme kohderyhmäksi valitsimme vanhemmat, koska heillä on omakohtaista ja tuoretta tietoa sekä kokemuksia saamastaan vanhemmuuden tuesta. Perhekerhoissa käy myös muita aikuisia kuin lasten omia vanhempia, mutta rajasimme tutkimuksen kohdistamaan vain vanhempiin.

Kaikki haastattelemamme henkilöt olivat naisia, pienten lasten äitejä. Lapsia perheissä oli 1–3. Osa äideistä oli kotiäitejä ja osa työelämässä. Kaikki olivat käyneet perhekerhoissa suhteellisen säännöllisesti. Äitien tai lasten iäkiä emme tutkimuksessa selvittäneet, koska emme pitäneet tutkimuksen kannalta oleellisena tietona.

5.3 Menetelmän valinta ja aineiston analysointi

Valitsimme haastattelun muodoksi teemahaastattelun, koska saamme siten parhaiten kohdistettua kysymykset juuri vanhemmille ja näin myös luotettavaa tutkimustulosta. Koska perhekerhotoimintaan osallistuu myös muita aikuisia kuin lasten vanhempia, olisi kyselylomake ollut hankala kohdistaa vain lasten vanhemmille. Teemahaastattelu on joustava ja sitä käytetään paljon kasvatus- ja yhteiskuntatieteellisissä tutkimuksissa. Teemahaastattelu vastaa kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 208.) Teemahaastattelussa tutkimusongelmasta nousi keskeiset tema-alueet, joista muodostimme haastatteluissa käydyt teemat (ks. Vilikka 2005, 101). Haastattelun teemat pohjautuvat tutkimuksen viitekehykseen. Merkityksellisten vastausten saamiseksi tuli olla myös haastattelutilanteissa tarkkoja teemojen sisällön asetteluun sekä keskustelun johdattelemattomuuden kanssa. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.)

Teemahaastattelu antaa mahdollisuuden käydä haastateltavan kanssa keskustelua. Haastattelun edetessä pystyy oikaisemaan väärinkäsityksiä ja sanamuotoja sekä tarkentamaan kysymyksiä. Valitsimme teemahaastattelun menetelmänä siitä syystä, että se mahdollistaa vapaamman keskustelun, jonka myötä lopputuloksena on laajempi ja tarkempi aineisto. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.) Teemahaastattelussa tulee kuitenkin huolehtia siitä, että haastateltava pysyi asetettujen teemojen alueella (Vilikka 2005, 103). Emme kuitenkaan haastattelujen aikana havainneet, että keskustelu olisi poikennut aiheesta.

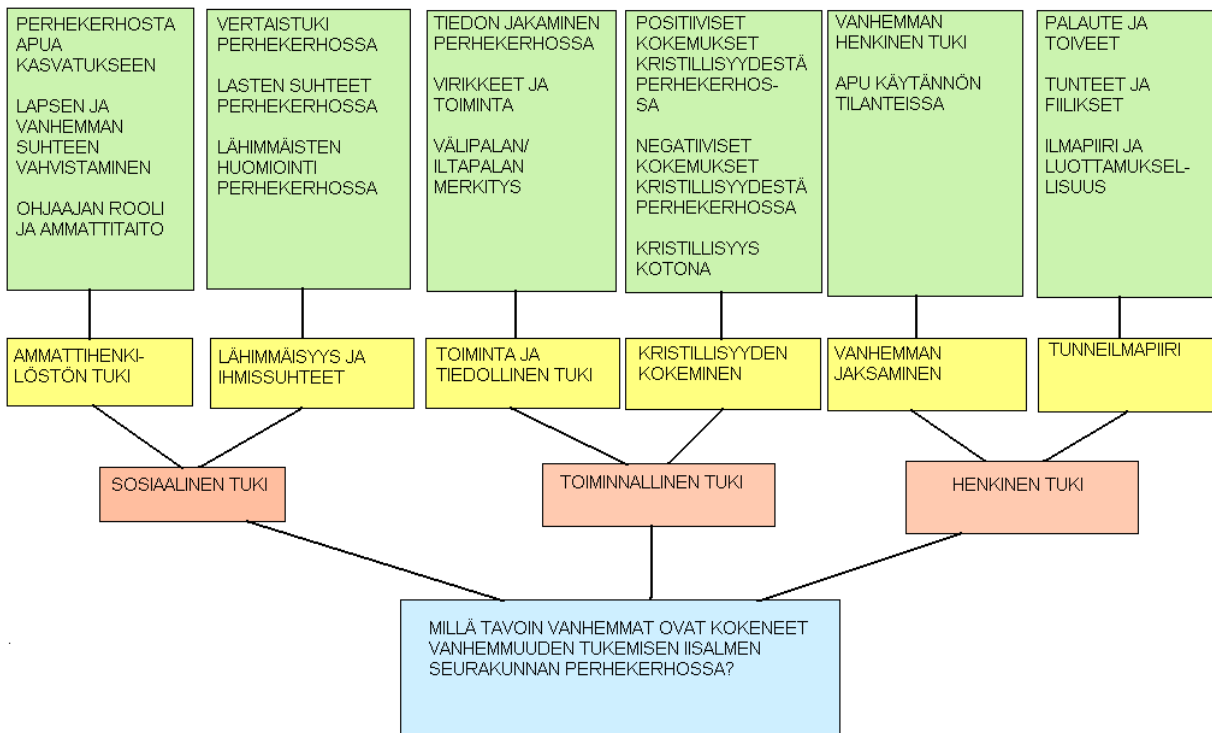
Ennen lopullisia haastatteluja teimme koehaastattelun sen hetkisen teemahaastattelurungon pohjalta. Haastateltava oli perhekerhossa lapsensa kanssa käynyt entuudestaan tuntemamme henkilö. Tuttuus vaikutti siihen, että haastateltavalta sai rehellistä palautetta ja kehittämissuhteita haastattelukysymyksiin liittyen. Koehaastateltava henkilö ei ole ollut myöhemmissä vaiheissa osallisena tutkimukseemme. Koehaastattelun perusteella saimme muokattua kysymykset täsmällisemmiksi ja helpommin ymmärrettävimmiksi. Teemahaastattelurunkoon ei tullut rakennemuutoksia. Näin meillä oli mahdollisuus tehdä kysymyksistä sellaisia, että haastateltavat osasivat vastata kysytyyn asiaan ja saimme siitä tietoa, mikä oli tutkimuksemme kannalta oleellisinta.

Haastattelujen ajankohdat ja paikat sovimme yhdessä haastateltavien kanssa. Haastattelutilanteessa toinen meistä toimi haastattelijana teemahaastattelurungon (liite 2) mukaan ja toinen kirjoitti koko ajan muistiinpanoja ja esitti tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. Haastattelut kestivät keskimäärin 45 minuuttia. Haastatteluista nauhoi-

timme kaikki yhtä lukuun ottamatta kyseisen haastateltavan toiveen mukaan. Tämä haastattelu kirjoitimme mahdollisimman tarkkaan ja yksityiskohtaisesti ylös. Tämän jälkeen litteroimme haastattelut. Litteroitua aineistoa oli yhteensä 52 sivua.

Haastatteluista saamamme aineisto kuvaa tutkimaamme ilmiötä. Analyysistä saimme selkeän sanallisen käsityksen tutkimuksemme aiheesta. Sisällönanalyysin tarkoituksen mukaisesti tiivistimme ja selkeytimme aineistoa, kuitenkin kadottamatta siitä suurta informaation määrää. Tämä edesauttoi luotettavien johtopäätösten tulkitsemista. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Litteroituun aineistoon perehdyimme lukemalla sitä useaan kertaan huolella. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin mukaisesti aloitimme analysoinnin redusoinnista, eli pelkistämistä. Kävimme aineistoa haastattelu kerrallaan läpi ja etsimme siitä pelkistettyjä ilmauksia alleviivaten niitä. Tämän jälkeen listasimme pelkistetyt ilmaukset ja ryhmittelimme, eli klusteroimme ne samankaltaisuuksien mukaan sekä nimesimme ne. Edelleen yhdistimme pelkistetyt ilmaukset ja muodostimme niistä alaluokat. Seuraava vaihe oli abstrahointi, eli annoimme luokille teoreettiset käsitteet. Yhdistimme nämä teoreettiset käsitteet yläluokiksi, joista muodostui sosiaalinen tuki, toiminnallinen tuki ja henkinen tuki. Näistä yläluokista muodostimme yhdistävän luokan, joka vastasi tutkimustehtäväämme. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–112.) Kuviossa 4 (kuvio 4) kuvaamme tekemäämme sisällönanalyysiä.

KUVIO 4. Haastatteluaineistoon perustuva sisällönanalyysi

5.4 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa tulee ottaa huomioon seuraavat kriteerit: tutkimuksen kohde ja tarkoitus, tutkijan omat sitoumukset tutkimuksessa, aineiston keruu, tutkimuksen tiedonantajat, tutkija-tiedonantajasuhde, tutkimuksen kesto, aineiston analyysi, tutkimuksen luotettavuus ja tutkimuksen raportointi. Tutkimusta tulee tarkastella kokonaisuutena, joten edellä mainitut kriteerit tekevät tutkimuksesta johdonmukaisen ja ovat suhteessa toisiinsa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140–141.)

Tutkimuksemme eettiset ratkaisut vaikuttavat valmiin työmme uskottavuuteen, joten otimme heti tutkimuksen alkutilanteesta alkaen eettisyyden huomioon (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 132). Tutkimuksemme käytimme teemahaastatteluja ja meidän tuli ottaa huomioon monia eettisiä näkökulmia. Haastateltavat kerättiin seurakunnan perhekerhoista, ja heidän osallistumisensa oli vapaaehtoista. Heidät perehdytettiin heti alusta lähtien saatekirjeen kera tutkimuksen tarkoitukseen ja menetelmiin. (ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 26–27.)

Haastattelut yhtä lukuun ottamatta nauhoitettiin kokonaisuudessaan ja litteroitiin sanatarkasti. Litteroitua aineistoa saatiin kattavasti talteen ja siihen oli helppo palata aina uudestaan. Näin myös litteroinnilla oli suuri merkitys tutkimuksen luotettavuuden kannalta (Vilkkä 2005, 116). Yksi tutkimukseen osallistuva ei halunnut haastattelua nauhoitettavan, ja tässä tapauksessa oli erityisen tärkeää, että saatiin kaikki esiin tulevat asiat kirjattua ylös mahdollisimman sanatarkasti. Tästä haastattelusta on voinut jäädä jotain asioita ja niiden painotuksia huomaamatta, ja tämä voi vaikuttaa tutkimustuloksen luotettavuuteen.

Haastattelutilanteet teimme mahdollisimman luonteviksi. Ajankohdat sovittiin kunkin haastateltavan kanssa erikseen. Myös haastattelupaikka sovittiin sen mukaan mikä haastateltavalle parhaiten sopi. Kaksi haastattelusta tehtiin haastateltavien kotona, yksi haastateltavan työpaikalla ja loput kolme Savonia-ammattikorkeakoulun tiloissa. Kotona ja työpaikalla tehtäviä haastatteluja ajatellen otimme huomioon mahdolliset häiriötä ja muuttuvia tilanteita luovat tekijät, kuten muut ihmiset ja perheenjäsenet. Nämä huomioimme esimerkiksi sulkemalla haastattelutilan ovet ja puhelimet. Otimme huomioon sen, että kaikki haastateltavista olivat pienten lasten äitejä, joille helpoin ratkaisu lasten päivärytmiä ja hoitoa ajatellen oli antaa mahdollisuus järjestää haastattelut perheiden kotona. Koululla pidetyille haastatteluille varasimme etukäteen tilan rauhallisesta ympäristöstä.

Tutkijoiden tulee kiinnittää huomiota rehellisyyteen, huolellisuuteen ja tarkkuuteen (Vilka 2005, 30). Tutkimuksen kirjallisessa osiossa olimme erityisen tarkkoja lähteiden käyttämisessä sekä lähdeviitteiden merkitsemisessä plagioidin välttämiseksi (ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 27–28). Koko tutkimusprosessin ajan olemme pitäneet erityisen tärkeänä tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden anonymiteetin säilyttämistä. Haastattelujen jälkeen haastateltavien nimet koodattiin tunnistettavuuden välttämiseksi. Yhteystietolomakkeissa nimet ovat näkyvissä, mutta lomakkeiden säilyttämisestä ja hävittämisestä olemme huolehtineet niin, että ne eivät ole päässeet ulkopuolisten käsiin. Perhekerhotoimintaan osallistuvat muut vanhemmat tai ohjaajat eivät ole tutkijoiden puolelta saaneet tietoa siitä, ketkä haastatteluihin ovat osallistuneet. Aineistoa käsitellessämme jätimme muutamia kommentteja pois haastateltavan anonymiteetin säilyttämiseksi.

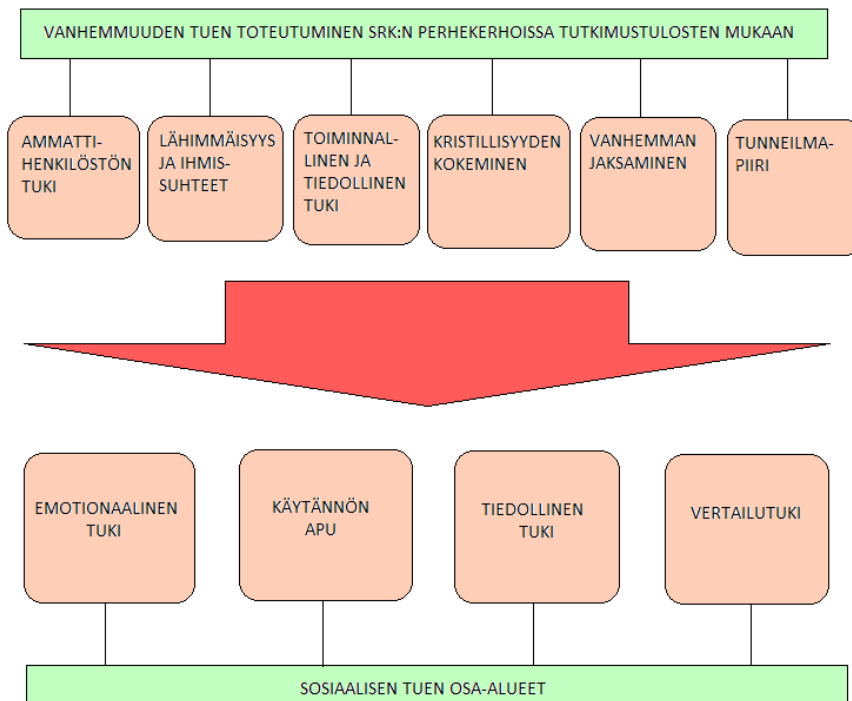
Myös tutkimuksessa saatujen tulosten tulee täyttää vaatimukset, jotka tieteelliselle tutkimukselle on asetettu. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksen tulee tuottaa uutta tietoa tai esittää kuinka vanhaa tietoa voidaan hyödyntää. (Vilka 2005, 30.) Tutkimuksemme tuottaa lisälmen seurakunnan käytettäväksi uutta tietoa, jota se voi hyödyntää toimintansa arvioinnissa ja kehittämisessä.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esittelemme tutkimustuloksia. Tuloksissa käsittelemme vanhemmuuden tuen sekä kasvatuskumppanuuden toteutumista lisälmen seurakunnan perhekerhoissa sosiaalisen tuen teorian sekä kasvatuskumppanuusmallin mukaan. Aluksi esittelemme sosiaalisen tuen toteutumista lisälmen seurakunnan perhekerhoissa (kuvio 5), jonka jälkeen erittelemme tuloksia sisällönanalyysiin pohjautuen.

6.1 Vanhemmuuden tuen toteutuminen sosiaalisen tuen kautta

Kuviossa 5 selvitämme, kuinka vanhemmuuden tuki toteutuu tulosten mukaan lisälmen seurakunnan perhekerhoissa. Yläosassa on kuusi vanhemmuuden tuen eri osa-aluetta, jotka ovat nousseet tutkimustuloksista. Alareunassa on neljä sosiaalisen tuen osa-aluetta, emotionaalinen tuki, käytännön apu, tiedollinen tuki ja vertailutuki. Nuoli osoittaa, kuinka vanhemmuuden tuen osa-alueet ovat yhteydessä sosiaalisen tuen teoriaan. Tämä osoittaa sen, että tulosten mukaan vanhemmuuden tuki toteutuu perhekerhoissa.

KUVIO 5. Tutkimustulosten mukainen vanhemmuuden tuen toteutuminen seurakunnan perhekerhoissa sosiaalisen tuen teoriaan pohjautuen

Tutkimuksemme tuloksista selvisi, että lisälmen seurakunnan perhekerhoissa käyvät, haastattelemamme vanhemmat kokivat saavansa vanhemmuutensa sosiaalista, toiminnallista sekä henkistä tukea. Tässä luvussa 6 esittelemme tutkimustuloksiamme tarkemmin jaoteltuina. Jaottelu pohjautuu tekemäämme sisällönanalyysiin. Otsikot ovat analyysistä muodostuneita alaluokkia (katso kuvio 4).

6.2 Ammattihenkilöstön tuki

Haastattelutulostemme perusteella vanhemmat kokivat saavansa perhekerhon ohjaajilta ammatillista tukea lapsensa kasvatukseen liittyvissä asioissa. He pystyvät keskustelemaan ohjaajien kanssa niin lapsesta kuin kasvatuksellisistakin asioista, ja siten he jakavat ohjaajien kanssa lapsen huolenpidon ja kasvatuksen. Osa haastatelluista piti ohjaajia ammattitaitoisina ja pätevinä työssään. Heidän mukaan ohjaajat osaavat järjestää sellaista toimintaa, jossa käsitellyt aiheet ja sisällöt ovat lapsien kehitystasoon nähden sopivia.

Haastateltavat kertoivat tarvitsevansa tukea lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Valtaosan mielestä apua ja tukea oli perhekerhoissa saatavilla tarvittaessa. Keskusteleminen ja avun pyytäminen oli helppoa. Osa vanhemmista ei tuntenut tarvitsevansa suoranaista tukea kasvatukseen perhekerhosta, koska he saavat tuen läheisverkostosta tai muilta tahoilta, kuten esimerkiksi neuvolasta. Osa vanhemmista toivoisi saavansa perhekerhosta nykyistä enemmän neuvoja ja tietoa lapsen kasvatukseen. Osa koki saamansa kasvatukseen liittyvän tuen määrän vähäiseksi tai sitä ei saatu lainkaan. Vaikka kasvatuskumppanuus perustuu ja on asiantuntijakeskeisen mallin vastakohta, asettuu siinä usein ammattilaiselle suuria odotuksia (Karila 2006, 96).

Kasvatus on sosiaalista toimintaa, jolla lapselle välitetään taitoja, tietoja, arvoja ja sosiaalisia tapoja (Nummenmaa 2006, 19). Haastattelujen perusteella vanhempien mielestä perhekerho on hyvä väylä lapsen tapakasvatukselle. Sosiaaliset tilanteet ja kontaktit opettavat lapselle kuinka erilaisissa tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa tulee toimia. Erityisesti ruokailu- ja hartaushetket olivat lasta sosiaalisesti kasvattavia tilanteita. Vanhempien ja kasvattajien tehtävänä onkin tarjota lapselle sosiaalisen käyttäytymisen sääntöjä ja normeja, jotka auttavat lasta kasvamaan vastuulliseksi ja eettisesti ajattelevaksi yksilöksi (Ijäs 2009, 44).

Ja sitten että lapset oppii käyttäytymään eri paikoissa ja olemaan ja tulemaan erilaisten ihmisten kanssa toimeen. Mikä minusta on hirveen

tärkeitä. Että pittää pienestä asti lapselle opettaa, että jos hänen kanssa vaan on kotona nii ei hän voi oppia niitä asioita.

Vanhempien mielestä perhekerhon tarjoamat virikkeet ja toiminta vahvistivat omaa ja lapsen välistä suhdetta. Yhteinen aika ja tekeminen lapsen kanssa on tärkeää, ja ohjaajilla on suuri merkitys tämän mahdollistamisessa. Ohjaajat ohjaavat vanhemman ja lapsen yhteisen tekemisen äärelle. Perhekerho tarjoaa perheen arjesta poikkeavaa virikettä sekä lapselle että vanhemmalle.

Tutkimustuloksen mukaan ohjaajia arvostetaan ja suhde ohjaajiin saattaa olla läheinenkin. Suurimmaksi osaksi heitä pidetään kokeneina, aktiivisina ja he ottavat kaikki kävijät hyvin huomioon. Vanhemmat havaitsivat, että ohjaajat ottivat muuttuvat ohjaustilanteet huomioon sekä osasivat asettua lapsen tasolle. Ohjaajien kanssa on helppo keskustella ja he pitävät keskusteluja yllä.

Ohjaajilta toivottiin vanhempien tasa-arvoisempaa huomiointia ja että erityisesti hiljaisempia vanhempia huomioitaisiin enemmän. Haastatteluissa kävi ilmi, ettei ohjaajilla aina ollut aikaa eikä heitä ohjattu yhteiseen keskusteluun, jota olisi toivottu. Osa ohjaajista muodostui läheisemmäksi kuin toiset ja heidän toimintatapansa perheiden kohtaamisessa oli vaihtelevaa.

6.3 Lähimmäisyys ja ihmissuhteet

Nykyään perheiden tukemisessa on yleistynyt, että yhden perheen tukemisen sijaan työskennellään kokonaisten perheryhmien kanssa samanaikaisesti. Tällaisessa työmenetelmässä, mitä perhekerhoissakin käytetään, on suuri merkitys vertaistuellalla. (Saarnio 2004, 240.) Tämän tutkimuksen tulosten mukaan perhekerhoissa käyvät vanhemmat tulevat hyvin toimeen keskenään ja uusia ihmissuhteita syntyy. Osa uusista ihmissuhteista jäi tuttavuus-tasolle ja osa löysi kerhon kautta ystäviä, joiden kanssa oltiin tekemisissä myös kerhon ulkopuolella. Muiden vanhempien kohtaamisia odotetaan ja tutuksi käyneen kävijäkunnan erilaisuutta pidetään rikkautena.

– – ehkä parasta on kuitenkin se, että sieltä on löytäny tosi hyviä ystäviä.

Perhekerho yhdistää samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä ja aikuiset saavat tukea muilta vanhemmilta. Haastateltavat pitivät mahdollisuutta vertaistukeen tärkeä-

nä ja saivat siitä apua vanhemmuuden haasteisiin. Vertaistuki mahdollistaa kokemusten ja tiedon jakamisen muun toiminnan ohessa. Esimerkiksi lapsiperheille suunnatuista tapahtumista tieto kulki perhekerhoissa vanhemmalta toiselle. Muiden vanhempien ammatillinen tausta koettiin myös hyödyllisenä, koska vanhemmat pystyivät jakamaan omaa tietämystään.

Haastateltavista osan mielestä vertaistuki oli jopa merkityksellisempää kuin ohjaajilta saatava tuki. Vanhemmista saattoi parhaimmillaan muotoutua tiivis ja läheinen ryhmä, jossa vallitsi aikuisten välinen luottamus. Vanhemmat tutustuivat pääosin omaaloitteisesti ja aktiivisesti toisiinsa. Tulosten mukaan kuitenkin osa vanhemmista kaipaa ohjaajilta enemmän aktiivisuutta ja apua muihin vanhempiin tutustumisessa. Kaikki perhekerhojen kävijät eivät tulleet edes tutuiksi keskenään ja osa haastateltavista oli odottanut saavansa kerhosta uusia ystäviä.

Lasten ikätovereitten seuraa ja uusien leikkikavereiden saamista pidettiin tärkeänä. Monikaan ei ole kerhon ulkopuolella tekemisissä keskenään, mutta usealle lapselle muodostui kerhossa tutut leikkikaverit, joiden näkemistä odotettiin. Myös ohjaajista tuli lapsille tuttuja ja läheisiä.

Osa vastanneista oli sitä mieltä, että perhe ja läheiset ihmiset otettiin perhekerhoissa kokonaisvaltaisesti huomioon. Keskusteluissa huomioitiin perheen arki ja esimerkiksi askarteluissa muistettiin läheisverkostoa, kuten isovanhempia. Myös toimintaan osallistettiin mukaan lapselle läheisiä ihmisiä, kuten kummeja.

6.4 Toiminnallinen ja tiedollinen tuki

Pääosin haastateltavat olivat sitä mieltä, että tietoa ja apua liittyen vanhemmuuden tukeen on perhekerhoissa riittävästi saatavissa, ja se oli toivottua. Heidän mielestään perhekerhoissa käsitellään tärkeitä asioita ja tietoa saa erityisesti lapsiperheille suunnatuista sekä seurakunnan omista tapahtumista. Ulkopuoliset vierailijat ja esittelijät nähtiin mieleisenä vaihteluna toiminnassa ja lapsiperheisiin liittyvä tieto on odotettua. Perhekerhon ohjaajien ja ulkopuolisten vierailijoiden lisäksi tietoa saadaan runsaasti kerhon muilta vanhemmilta.

– – minä en tiää sitten kuinka paljon kuuluu heillä toimintaan että siellä kävis niitä ulkopuolisia, mutta jos niitä siellä kävis niin kasvatuksestahan sitä haluais tietää.

Yhdessä lapsen kanssa koetut ilon hetket tuovat hyvinvointia koko perheelle (Lammi-Taskula & Bardy 2009, 60). Tulosten mukaan perhekerho tarjoaa tarpeeksi toimintaa ja monipuolisia virikkeitä niin lapsille kuin aikuisille. Ohjaajat paneutuvat virikkeisiin ja toiminnan sisältö on vaihtelevaa. Vanhemmat arvostivat myös sitä, että toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista. Erilaiset teemaillat yhdessä lapsen kanssa olivat vanhemmille mieleenpainuvia ja ne toivat vaihtelua arkeen.

Vanhempien mielestä perhekerhoissa ohjattu toiminta on tärkeää. Kerhossa oli tarjolla virikkeitä, joita vanhemmat eivät pysty tarjoamaan lapselle kotona. Erityisesti kädentaitojen opettaminen oli mieluista. Kerhosta saatiin ideoita ja vinkkejä kotiin. Perhekerhossa tarjottavaa välipalaa pidettiin tärkeänä ja monipuolisena kerhokerran pituuteen nähden. Välipalajahetkellä lapset ja aikuiset kokoontuvat yhteen, jolloin lapsi oppii käytöstapoja.

6.5 Kristillisyyden kokeminen

Evankelis-luterilaisen kirkon jäsenyys ei välttämättä edellytä vahvaa sitoutumista uskoon ja sen oppeihin. Kulttuurissamme se on hyvin neutraali tapa ilmaista oma uskonnollinen sitoutuminen. Luterilaisuus näyttäisi olevan suomalaisille osa suomalaista kansallisidentiteettiä. (Kallioniemi 2005, 13.) Perhekerhon kristillisyydestä nousi paljon erilaisia mielipiteitä ja näkemyksiä. Seurakunnan perhekerhon kristillinen sisältö oli tulosten mukaan sopivaa ja tärkeää, mutta se ei kuitenkaan ollut varsinainen syy siihen miksi kerhossa käydään. Perhekerhoa pidettiin hyvänä ja joillekin perheille ainoana väylänä opettaa lapselle kristillisyydestä, sen arvoista ja tavoista. Vanhempien mukaan perhekerhoissa opetetut asiat pohjustivat hyvin myöhemmin kotona lapsen kanssa keskusteltavia asioita. Keskustelut liittyvät esimerkiksi juhlapyyhiin, kummiuteen ja tapoihin.

– – se [kristillisuus] ei oo niinku este miks me ei mennä sinne. Eikä myöskään se juttu minkä takia me nimenomaan mentiin sinne. Mutta se sopi sinne ihan hyvin.

– – on jotenkin helpompi koko se uskontoasia lapsen kanssa ottaa puhheeks kun siellä kerhossa sitä on jo jotenkii alustettu.

Kristillisyys oli perhekerhoissa luontevaa ja siihen liittyvä rauhoittuminen ja hiljentyminen koettiin miellyttävänä. Osaa haastateltavista tämä motivoi osallistumaan perhekerhotoimintaan. Monet yhteiskuntamme arvoista nousevat kristinuskosta ja tästä syystä monelle vanhemmalle tärkein syy perhekerhossa käymiselle oli näiden arvojen välittäminen ja opettaminen lapselle. Hartaushetket koettiin luontaiseksi osaksi toimintaa ja lapset otettiin siinä hyvin huomioon.

Tulosten mukaan perheiden kotona kristillisyys näkyy hyvin eri tavoin. Suurimmaksi osaksi se näkyy ajattelutavoissa ja kristillisten juhlapyhien huomioidissa. Myös perheen lähipiiri ja kummit toimivat lapselle kristillisyyden välittäjänä. Perhekerhoista välittyy kristillisiä tapoja ja perinteitä kotiin.

Vanhemmista osan mielestä perhekerhoissa kristillisyyteen liittyvät asiat olivat liian vaikeita lasten näkökulmasta. Asiat tuntuivat aikuisen näkemyksen mukaan liian suurilta ja hankalilta lasten käsiteltäväksi eikä asioiden käsittelyssä käytetty lasten kieltä. Tämän vuoksi osa vanhemmista koki ja toivoi, ettei kristillisyyttä korostettaisi enää enempää.

6.6 Vanhempana jaksaminen

Perheiden hyvinvointiin sekä tasapainoista perhe-elämää tukeviin yhteiskunnallisiin toimiin tulee kiinnittää nykyään erityistä huomiota. Se on ennaltaehkäisevää työtä perheiden ja vanhempien hyvinvoinnin takaamiseksi. (Kemppinen 2001, 9.) Tutkimustulosten mukaan perhekerholla on suuri merkitys perheen arjessa. Perhekerhossa käyminen tuo vaihtelua kotona olemiseen ja muihin arjen rutiineihin. Sillä on myös suuri merkitys vanhemman henkiselle jaksamiselle, sillä vanhempi kokee, että häntä huomioidaan ja hänellä mahdollisuus saada seuraa muista vanhemmista. Haastattelujen mukaan vanhemmat kaipaavat keskusteluseuraa ja arvostavat mahdollisuutta keskusteluun muiden vanhempien kanssa. Keskusteluista ja yhteisestä toiminnasta vanhempi saa kannustusta omaan vanhemmuuteensa.

– – niin haluaa jotenkin vahvistusta ja tukea [vanhemmuuteen] ja on mukava jutella. Ja varsinkin jos on ollu huono päivä, niin sillan haluaa keskustella enemmän toisten kanssa.

Iltakerhoissa tarjottavan välipalan koettiin tuovat helpotusta kodin iltarutiineihin. Valmiiksi katetulla välipalalla on suuri merkitys äideille ja he arvostivat sitä, koska kotona

he itse useimmiten joutuvat valmistamaan jokaisen ruokailun. Välipalaketkien lisäksi vanhempia huomioidaan kerhoon saavuttaessa, ja nämä hetket vanhemmat ovat kokeneet ilahduttaviksi.

Koska perhekerhoissa on lämmin ja luottamuksellinen ilmapiiri, pystyvät vanhemmat tuomaan henkilökohtaisia asioitaan ja vaikeuksiaan esille ja keskustelemaan muiden aikuisten kanssa. Vanhemmat kokivat yhteiset keskusteluhetket niin tärkeinä ja apua-antavina, että niitä toivottiin lisää. Käytännön apua vanhemmat saivat pukemis- ja syömistilanteissa. Heidän mielestään apua oli tarjolla niin ohjaajilta kuin tarvittaessa muiltakin vanhemmilta. Perhekerhosta saa myös vinkkejä ja ideoita kotiin, joista voi olla apua vanhemmalle arkisissa tilanteissa lapsen kanssa.

6.7 Tunneilmapiiri

Haastateltavien mukaan perhekerhossa muihin ihmisiin kontaktin ottaminen, keskusteleminen ja oman mielipiteensä ilmaiseminen on helppoa. Keskusteleminen on avointa ja kaikenlaista palautetta pystyy antamaan ja sitä otetaan vastaan. Tästä asiasta oli myös eriäviä mielipiteitä. Haastatteluissa korostui perhekerhon ilmapiirin luottamuksellisuus niin ohjaajien kuin muidenkin vanhempien kesken, mikä mahdollisti myös avun pyytämisen tarvittaessa sekä keskustelujen viemisen henkilökohtaiselle tasolle. Luottamus syntyy usein siitä, kun vanhemmalle tulee tunne kuulluksi tulemisesta (Karila 2006, 97). Osa haastateltavista kertoi, että ohjaajat osoittavat kiinnostusta perheiden arkeen ja läheisiin ihmissuhteisiin. Kokemusten mukaan aikaa keskusteluille järjestyi muun toiminnan ohessa.

Osan mielestä taas heillä ei ole tarvetta keskustella henkilökohtaisista asioista ja halusivat pitää kiinni yksityisyydestään. Keskustelut ovat yleensä yleisellä tasolla eivätkä haastateltavat kokeneet tarvitsevansa erillistä aikaa keskusteluille. Toisaalta haastatteluissa tuli ilmi, että keskustelun aiheisiin ja tilanteisiin kaivattiin ohjaajilta enemmän ohjausta.

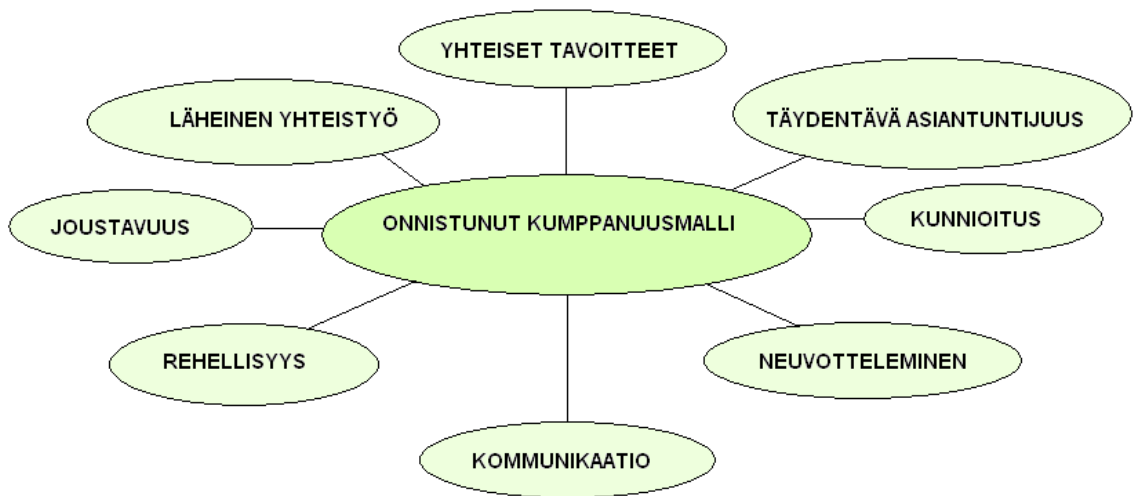
Kokonaiskuva perhekerhoista ja ohjaajista oli haastattelujen mukaan positiivinen. Perhekerhoissa on lämmin, huomioonottava ja rento ilmapiiri. Ryhmästä muodostui tuttu ja turvallinen ja keskenään tutuista perheistä on tullut tärkeitä. Kerhoon tultaessa vastaanotto oli huomioiva ja perheet kokivat itsensä tervetulleeksi. Kerhoissa oli rauhallinen ja ystävällinen tunnelma. Sekä lapset että aikuiset odottavat kerhokertoja ja käynneistä on muodostunut usein tärkeä rutiini perheen arkeen.

Perhekerhojen ruokailuhetkillä oli kävijöille suuri henkinen merkitys. Yhdessä oleminen hetki on aikuisille tilaisuus kokoontua yhteen ja keskustella luontevasti kahvikupin äärellä. Äideille oli myös merkityksellistä saada seurata välipalan aikana omien lastensa käyttäytymistä ja tapoja.

– – semmonen yhteinen hetki sitten tavallaan, kokosi niinku ne vanhemmatki yhen pöydän ääreen istumaan.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Haastattelujemme ja tutkimustulostemme pohjalta kumppanuusmalli näyttää toteutuvan lisälmen seurakunnan perhekerhoissa. Käsittelemme tuloksia kuvion 6 avulla, joka pohjautuu Davisin (2003, 43–44) teoriaan onnistuneesta kumppanuusmallista. Sivulla 23 (kuvio 3) olemme avanneet teorian pohjalta käsitteiden sisältöjä ja seuraavassa sovellamme tutkimuksessa saamiamme tuloksia teoriaan. Siinä käsittelemme kuinka kumppanuusmallin eri osa-alueet ovat toteutuneet seurakunnan perhekerho-toiminnassa.

KUVIO 6. Onnistuneen kumppanuussuhteen tekijät (Davis 2003)

Tutkimustuloksien mukaan perhekerhoissa täydentävä asiantuntijuus toteutuu yhteisessä toiminnassa. Vanhempi tuntee oman lapsensa parhaiten. Hän tuntee lapsensa pitkäjänteisyyden sekä sen minkälaista tietoa lapsi kykenee ottamaan vastaan ja käsittelemään. Vastaavasti perhekerhon ohjaaja hallitsee opetuksen ja päävastuu toiminnan ohjaamisesta on hänellä. Tämä on perhekerhossa toteutuvaa tasa-vertaista lapsen kasvattamisen jakamista, jossa kumpikin osapuoli, sekä vanhempi että ohjaaja, ovat asiantuntijaroolissa.

Yksi perhekerhojen tavoitteista on tukea lapsen kotona tapahtuvaa kristillistä kasvatusta. Vastaavasti kerhoissa käyvät perheet hakevat tukea siihen, kuinka lapselle voi välittää kristillisiä arvoja. Näin ollen sekä vanhemmat että ohjaajat toimivat yhteisen tavoitteen mukaisesti ja pyrkivät samaan päämäärään, joka on lapsen kristillisen kasvatuksen toteutuminen.

Perhekerhoissa keskustellaan paljon perheiden arjesta ja lapsiperheiden elämään liittyvistä asioista. Keskustelujen avoimuus ja luontevat aiheet mahdollistavat onnistuneen kommunikaation. Keskustelujen yleismaailmallinen linja ja vanhempien ja ohjaajien keskinäinen tuttavuus mahdollistaa kummankin kumppanuussuhteen osapuolen osallistumisen keskusteluun. Kommunikoinnissa ei kuitenkaan mennä niin syväälle tasolle, että ajaututtaisiin neuvottelua vaativiin ristiriitatilanteisiin. Mielenpitoisuuden ilmaisu ja vaihto on enemmän tilannekohtaista keskustelua, eikä niinkään syvempää kasvatuskumppanuuteen viittaavaa, esimerkiksi lapsen kehitykseen liittyvää keskustelua.

Perhekerhoissa ohjaajat suunnittelevat toiminnan ja sen rakenteet, mitkä pohjautuvat kristillisyyteen. Vanhemmat ovat valmiita osallistumaan toimintaan yhdessä lapsen kanssa. Molempinpuolinen joustavuus tulee esille monin eri tavoin. Vanhemmat hyväksyvät ohjaajien suunnitteleman toiminnan ja ohjaajat hyväksyvät sen, että joku ei välttämättä halua osallistua johonkin toimintaan.

Perhekerhojen ohjaajat ja siellä käyvät perheet tulevat toisilleen tutuiksi ja kerhoissa vallitsee avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri. Tämä mahdollistaa rehellisen vuorovaikutuksen sekä osapuolten keskinäisen kunnioituksen. Kumppanuussuhteen osapuolet hyväksyvät toistensa samanarvoiset roolit, mikä näkyy muun muassa siinä, että vanhemmat eivät välttämättä odota ohjaajilta tietoa ja ammatillista näkökulmaa jakavaa asiantuntijaroolia. Onnistuneen kumppanuusmallin mukaisesti osapuolet ovat kuitenkin valmiita jakamaan ja vastaanottamaan keskenään lapsen kasvatukseen liittyvää tietoa.

Viikoittaiset tapaamiset perhekerhoissa ja samat ohjaajat tuovat keskinäistä läheisyyttä vanhempien ja ohjaajien välille. Tämä mahdollistaa yhteisten tavoitteiden toteutumisen sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuuden.

8 POHDINTA

Yksi Iisalmen seurakunnan perhekerhojen tavoitteista on toimia ennaltaehkäisevästi perheiden parissa. Tämän mahdollistaa tiivis ja luottamuksellinen kanssakäyminen sekä kerhon ohjaajien että vanhempien kanssa. Vanhemmat saavat tukea ja apua arkeensa perhekerhon tarjoamasta toiminnasta ja kohtaamisista. Perheet osallistuvat useimmiten säännöllisesti perhekerhotoimintaan ja ovat motivoituneita käymään siellä viikoittain. Tämä kertoo siitä, että toiminta on löytänyt paikkansa Iisalmelaisten perheiden arjessa.

Suuri osa suomalaisista ei pidä itseään kovinkaan uskonnollisina. Moni saattaakin kuvailla itseään tapauskovaiseksi; kirkkoon kuulutaan koska muutkin kuuluvat ja Jumalanpalveluksiin osallistutaan lähinnä vain jouluna. Kuitenkin kulttuurimme perustana on suurelta osin kristinusko. Lähes kaikki juhlapyhämme pohjautuvat kristillisyyteen ja myös useissa perhejuhlissa on kristillisiä elementtejä. Esimerkiksi juhlapyhien merkitystä ei usein tulla ajatelleeksi, vaan niitä pidetään perinteinä ja ylimääräisinä vapaapäivinä. Myös osa haastattelemistamme vanhemmista piti itseään tapauskovaisena. Toisaalta osa heistä koki kristinuskon olevan lähellä jokapäiväistä arkea erilaisten tapojen ja normien välityksellä.

Uskonto ja seurakunta ovat olleet vahvasti viime vuosina esillä mediassa ja ihmisten keskusteluissa. Kirkosta eroamiset ovat lisääntyneet suuresti. Opinnäytetyöllämme tuomme seurakunnalle näkyvyyttä, ja sen tuomia tuloksia voi yleistää muidenkin seurakuntien toimintaan. Iisalmen seurakunnan perhekerhoissa vanhemmilla on suuri rooli toiminnan kehittäjinä. Vanhemmilta kerätään säännöllisin väliajoin palautetta ja mielipiteitä toiminnasta. Tämän pohjalta toimintaa voidaan kehittää ja tehdä muutoksia. Myös opinnäytetyömme tuo lisää näkemystä vanhempien ja perheiden kokemuksista ja näkemyksistä perhekerhotoiminnasta. Tutkimustuloksista saatavan tiedon pohjalta perhekerhojen toimintaan saadaan vinkkejä ja kehittämisideoita.

Viime vuosien aikana perheille suunnatun kerhotoiminnan tarjoajien määrä on yleisesti kasvanut. Myös Iisalmissa toimintaa tarjoaa nykyään kaksi eri palvelun tuottajaa, Iisalmen seurakunta ja Mannerheimin lastensuojeluliitto. Seurakunnan perhekerhojen kävijämäärät ovat laskeneet alkuvuosien noin sadasta kävijämäärästä noin viiteenkymmeneen. Palvelujen päällekkäisyys voisi olla myös yksi todennäköinen syy seurakunnan perhekerhojen vähentyneeseen asiakasmäärään. Toisaalta nämä kyseiset tahot tekevät keskenään yhteistyötä ja osa perheistä käy useassa eri perhekerhossa. Iisalmen kaupungissa aikaisemmin toimineen avoimen päiväkodin sulkeu-

duttua moni siellä käyneistä perheistä siirtyi mukaan seurakunnan perhekerhotoimintaan.

Opintojemme aikana seurakunnissa tehtävään työhön tutustuminen on jäänyt vähäiseksi, vaikka usein sosiaalialan moniammatillisessa työssä tehdään yhteistyötä myös seurakunnan kanssa. Opinnäytetyömme tuo oppilaitokselle tietoa ja näkyvyyttä seurakunnan työstä ja sen tarjoamasta toiminnasta. Työmme tuo myös huomion siihen, että seurakunta voi jatkossakin toimia opinnäytetöiden toimeksiantajana ja yhteistyötahona.

Tutkimuksen toteuttaminen on vaatinut meille itsellemme kokonaan tuntemattoman aiheen, kristillisen kasvatuksen, haltuun ottamista. Tämä on vaatinut meiltä erityisen huolellisen pohjatyön tekemistä. Uusi aihealue on avannut meille uudenlaisia näkökulmia siitä, mitä ulottuvuuksia sosionomin työkenttään voi kuulua ja mitä mahdollisuuksia se tarjoaa.

Teimme tutkimusta tehdessämme havainnon, että mitä pitempiaikaisempi perhekerhokävijä kyseessä oli, sitä tyytyväisempi hän oli toimintaan. Tämä kertoo mahdollisesti siitä, että vanhempi on voinut jo päästä vaikuttamaan toiminnan sisältöön sekä kerhojen toiminta ja niiden kävijät ovat tulleet hänelle jo tutuiksi. Osa haastateltavista myös kertoi, että ohjaajia arvostetaan ja suhde heihin voi muodostua läheiseksi. Nämä asiat kertovat kasvatuskumppanuuden toteutumisesta kumppanuusmallin mukaan. Osallistuminen seurakunnan toimintaan, kuten perhekerhoihin, luo positiivisia kokemuksia ja tätä myöten myös käsitys uskonnosta voi olla myönteisempi kuin henkilöllä, joka ei osallistu toimintaan.

Tutkimuksessa selvisi, että perhekerhoissa, joiden kävijäkunta muodostui pienestä määrästä perheitä, oli perheiden tutustuminen toisiinsa varsin vähäistä. Syynä voi olla se, että kommunikointia ei synny, jos sitä ei ohjata. Erityisesti kerhon alkuvaiheessa olisi erityisen tärkeää tutustuttaa kävijöitä toisiinsa ja auttaa heitä löytämään keskustelunaiheita, sillä myöhemmässä vaiheessa tämä voi olla huomattavasti hankalampaa. Toiminnassa voisi korostaa enemmän vertaistukea ja vuorovaikutusta ja osallisuutta tukevia menetelmiä.

Tutkimuksen toteutuksessa olemme onnistuneet hyvin rajaamaan tutkimusaiheemme. Vaikka lapset ja vertaistuki ovat perhekerhossa isossa roolissa, halusimme rajata aiheen koskemaan erityisesti vanhemmuutta ja siihen saatavaa tukea. Tutkimuksessa kuitenkin vertaistuki nousi merkittäväksi osaksi perhekerhotoimintaa. Tutkimusta

tehdessämme pohdimme sitä, oliko tutkimustuloksiin vaikutusta sillä, että kaksi haastattelemaamme vanhempaa ei ollut enää itse mukana perhekerhotoiminnassa. Mietimme, voisiko sanonta ”aika kultaa muistot” päteä vastauksiin, eli oliko vastaajalle jäänyt päällimmäiseksi mieleen positiiviset kokemukset. Realistinen kuva on siis näiltä vastaajilta voinut haalistua, mutta toisaalta saimme myös heiltä kattavia vastauksia ja monipuolisia näkökulmia.

Tutkimuksemme käsittelee vanhemmuuden tuen toteutumista vain asiakkaan näkökulmasta. Jatkotutkimuksissa näkökulmaksi voisi ottaa seurakunnan työntekijöiden kokemukset kumppanuusmallin toteuttamisesta. Myös perhekerhoissa käyvien lasten mielipiteitä, ajatuksia ja osallisuuden kokemuksia voisi selvittää. Koska tutkimustulosten mukaan vertaistuki osoittautui vanhempien mielestä merkitykselliseksi perhekerhotoiminnassa, voisi jatkotutkimuksena tehdä myös toiminnallisen opinnäytetyön vertaistuen kehittämisestä perhekerhotoiminnassa. Jatkotutkimuksena voisi myös selvittää, onko tutkimuksellamme ollut vaikutusta lisalmen seurakunnan perhekerhojen toiminnan arviointiin ja kehittämiseen.

LÄHTEET

Aaltonen, S. & Kurvinen, K. 2004. Oulun keskustan avoimen päiväkodin vanhempien kokemuksia vertaistuesta. Teoksessa Puroila, A.-M. (toim.). *Kehittyvä perhetyö*. Oulu: Oulun kaupungin painatuskeskus, 106–118.

Alopaeus-Karhunen, P. & Wennermark, P. 2004. Evankelisluterilaisen kirkon lapsityön historia. Teoksessa Heinonen, L., Luodeslampi, J. & Salmensaari, L. (toim.). *Lapsityön käsikirja*. Jyväskylä: Kirjapaino Gummerus Oy, 13–24.

Davis, H. 2003. *Miten tukea sairaan tai vammaisen lapsen vanhempia?* Suomen sairaanhoitajaliitto ry. Sipoo: Silverprint.

Haukka-Wacklin, T. & Metteri, A. 2006. Sosiaalinen tuki kuntoutuksen ytimessä. Teoksessa Karjalainen V. & Vilkkumaa, I. (toim.). *Kuntoutus kanssamme. Ihmisen toimijuuden tukeminen*. Gummerus Kirjapaino Oy, 56–68.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. *Tutki ja kirjoita*. 11. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hokkanen, L. 2003. Vapaaehtoinen ja vertainen auttaminen. Teoksessa Laitinen, M. & Pohjola, A. (toim.). *Sosiaalisen vaihtuvat vastuut*. Juva: WS Bookwell Oy, 254–274.

Iisalmen seurakunta. *Perhekerhot*. [viitattu 21.2.2012]. Saatavissa: <http://www.iisalmenseurakunta.fi/00010075-perhekerhot>.

Iisalmen seurakunta. *Lukuja tästä päivästä*. [viitattu 21.2.2012]. Saatavissa: <http://www.iisalmenseurakunta.fi/00010366-lukuja-tasta-paivasta>.

Ijäs, K. 2009. *Arvot asuvat kotona. Ajatuksia perhearvoista*. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Jauhiainen, Pia. 2011. Lastenohjaaja. Lippuniemen seurakuntakoti. Iisalmi 20.1.2011. Haastattelu.

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä M. & Virolainen A. 2007. *Perheen Parhaaksi. Perhetyön arkea*. Helsinki: Edita Prima.

Kallioniemi, A. 2005. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus monikulttuuristuvassa maailmassa. Teoksessa Hilska, P., Kallioniemi, A. & Luodeslampi, J. (toim.). *Uskontokasvatus monikulttuurisessa maailmassa*. Hämeenlinna: Karisto Oy, 11–37.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Karila K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R. & Rausku-Puttonen, H. *Kasvatustuorovaikutus*. Vaajakoski. Gummerus Kirjapaino Oy, 91–108.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. *Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen*. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kauhanen, Riitta. Iisalmen seurakunnan pikkulapsityö [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Elisa Juvonen. Lähetetty 13.3.2012. [viitattu 16.3.2012].

Kekkonen, M. 2005. *Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa. Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen*. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kempainen, J. 2001. *Kotikasvatus kolmessa sukupolvessa*. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Kempainen, P. 2001. *Kasvatuksen mailmat. Kadotettua kasvatusvastuuta etsimässä*. Tallinna: Kustannusvalmennus P. & K. Oy.

Keskushallinto – Suomen ev.lut. kirkko. *Kirkkojärjestys* [viitattu 18.1.2012]. Saatavissa: <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content344521>.

Kinnunen, A. 2004. Mitä perheille kuuluu tänään? Teoksessa Puroila, A.-M. (toim.). *Kehittyvä perhetyö*. Oulu: Oulun kaupungin painatuskeskus, 22–32.

Kinnunen, P. 1998. *Hyvinvoinnin ruletti*. Tutkimus sosiaalisen tuen verkostojen jäsenytymisestä 1990-luvun lopun Suomessa. Rovaniemi: Lapin Yliopistopaino.

Kinnunen, P. 1999. Sosiaalinen tuki ja kolmas sektori. Teoksessa Hokkanen, L., Kinnunen, P. & Siisiäinen, M. (toim.) *Haastava kolmas sektori. Pohdintoja tutkimuksen ja toiminnan moninaisuudesta*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 102–111.

Kirkkojärjestys 8.11.1991/1055 v. 1993. Finlex. Lainsäädäntö [viitattu 18.1.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055#L3>.

Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä. 2008. *Lapsi on osallinen. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelma*. Kirkon kasvatus ja nuorisotyö/ Kirkkohallitus.

Korhonen, M. 2006. Sukupolven merkitys vuorovaikutussuhteissa. Teoksessa Karila K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R. & Rausku-Puttonen, H. (toim.). *Kasvatusvuorovaikutus*. Vaajakoski. Gummerus Kirjapaino Oy, 51–69.

Lammi-Taskula, J. & Bardy, M. 2009. Vanhemmuuden ilot ja murheet. Teoksessa Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.). *Lapsiperheiden hyvinvointi 2009*. Helsinki: Yliopiston Kirjapaino, 60–67.

Lindfors, H. (toim.) 2000. *Perhekerhojen yhteisiin hetkiin*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Luumi, P. 2003. Kertomus – uskon äidinkieli. Teoksessa Kallioniemi, A., Räsänen, A. & Hilska, P. (toim.). *Lapsen sielunmaisema*. Helsinki: Hakapaino, 47–70.

Mattila, K.-P. 2003. *Lapsidiakonian käsikirja*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nummenmaa, A.-R. 2006. Kasvattajien yhteisö ja kasvatuskulttuuri. Teoksessa Karila K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R. & Rausku-Puttonen, H. (toim.). *Kasvatusvuorovaikutus*. Vaajakoski. Gummerus Kirjapaino Oy, 19–33.

Pruuki, L. 2010. Hengellinen lapsi. Teoksessa Jokela, E. & Pruuki, H. (toim.). *Jo iso pieni vielä*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 222–234.

Puroila, A.-M. 2004. Vanhemmat ja ammattilaiset kohtaavat – syntyykö yhteistyötä? Teoksessa Puroila, A.-M. (toim.). *Kehittyvä perhetyö*. Oulu: Oulun kaupungin painatuskeskus, 4–21.

Päivä Osakeyhtiö. 2004. *Koulun jälkeen. Aamu- ja iltapäivätoiminnan käsikirja*. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Reunamo, J. 2007. *Tasapainoinen varhaiskasvatus. Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit. Oy.

Saarnio, T. 2004. Perhetyö lastensuojelutyössä. Teoksessa Puonti, A., Saarno, T. & Hujala, A. (toim.). *Lastensuojelu tänään*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 240–255.

Seurakuntalaisen käsikirja. 2005. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Tahkokallio, K. 2001. *Kotipesän lämpöä etsimässä. Kirja vanhemmuudesta, rakkaudesta ja rajoista*. Juva: WS Bookwell Oy.

Tarri, H. 2009. "Elämässä kiinni". Yksinhuoltajaperheiden tukeminen Lempäälän seurakunnassa [verkkójulkaisu]. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu. Terveystiedon edistämisen koulutusohjelma. Opinnäytetyö [viitattu 27.2.2012]. Saatavissa: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4859/Tarri_Henriikka.pdf?sequence=1.

Tirri, K. 2002. Lapsen uskon maailma ja sen kohtaaminen. Teoksessa Saarinen, S. (toim.). *Kaikille tilaa riittää*. Hämeenlinna: Karisto Oy, 17–27.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Törrönen, M. 2010. Lapsuuden elinolot ja hyvinvoinnin edellytyksen. Teoksessa Törrönen M. & Pärnä, K. (toim.). *Voimaannuttavat suhteet perhekuntoutuksessa*. Porvoo: Bookwell Oy, 15–39.

Vainionpää, L. 2004. Kodin hartaus. Teoksessa Heinonen, L., Luodeslampi, J. & Salmensaari, L. (toim.). *Lapsityön käsikirja*. Jyväskylä: Kirjapaino Gummerus Oy, 221–226.

Viljamaa M.-L. 2003. *Neuvola tänään ja huomenna. Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki* [viitattu 14.9.2011]. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13356/9513914275.pdf?s>.

Vilkka, H. 2005. *Tutki ja Kehitä*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Yeung, A. B. 2004. *Individually together. Volunteering in Late Modernity: Social Work in the Finnish Church*. Saarijärvi: Gummerus Printing.

Aurinkoinen tervehdys!

Olemme kaksi sosionomi-opiskelijaa Iisalmen Savonia ammattikorkeakoulusta. Opintomme ovat loppusuoralla ja olemme nyt työstämässä opinnäytetyötä. Työssämme perehdymme Iisalmen seurakunnan perhekerhojen toimintaan ja niihin osallistuvien perheiden kokemuksiin kerhoista. Opinnäytetyömme nimi on ”Iisalmen seurakunnan perhekerhot perheiden tukena”.

Toiveenamme olisi haastatella perhekerhoihin osallistuvia vanhempia. Haastattelujen avulla saisimme tarvittavaa tietoa, jota työtaisisimme opinnäytetyössämme. Haastattelut tapahtuisivat alkukesästä ajankohtana ja paikassa, joka yhdessä sovitaan. Haastatteluaineistoa käsitellään koko tutkimuksen ajan nimettömänä.

Toivomme, että joukostanne löytyisi innokkuutta osallistua haastatteluun ja auttaa näin meitä eteenpäin työssämme!

Terveisin Elisa Juvonen (040-546 9423)

Hanna Haaksluoto (045-119 1775)

----- ✂
 Osallistun haastatteluun ja odotan yhteydenottoa, jotta voimme sopia haastattelun ajankohdasta ja paikasta

En osallistu haastatteluun

Jos valitset kohdan ”osallistun haastatteluun” täytä tiedot yhteydenottoa varten.

Nimi _____ Puh. _____

Sähköposti _____

TEEMA 1: ODOTUKSIA JA TOIVEITA

- Käyttekö tällä hetkellä perhekerhossa?
- Mikä sai alun perin lähtemään mukaan toimintaan?
- Miksi käynte seurakunnan perhekerhoissa?
  - o esim. muiden aikuisten seura, lapselle leikkikavereita
- Osallistutteko muutoin seurakunnan toimintaan?
  - o esim. päiväkerhot, jumalanpalvelukset
- Käyttekö muiden tahojen järjestämissä perhekerhoissa?
  - o Mannerheimin lastensuojeluliiton (=Perhekahvila)
- Käyttekö useammassa seurakunnan perhekerhossa, haluaisitteko että perhekerhotoimintaa järjestettäisiin useammin?
  - o Useampi kerta viikossa/ yhden kerran kesto pitempi?

TEEMA 2: LÄHIMMÄISYYS, TUNTEET JA KESKUSTELEMINEN

- Onko ohjaajien kanssa helppo keskustella? Henkilökoh-
taisistakin asioista?
  - o Oletko pystynyt esittämään eriävänkin mielipiteesi koski-
en perhekerhon sisältöä ja toimintaa?
- Miten ohjaajat mielestäsi suhtautuvat aloittamiisi keskustelui-
hin?
- Toivoisitko, että keskustelumahdollisuuksia/aikaa keskusteluun
tarjottaisiin enemmän?
- Odotatko lapsesi kanssa yhteisiä hetkiä perhekerhoissa, esim.
askartelu- ja leikkituokiota?
  - Kerro yksi hyvä, mieleen jäänyt muisto perhekerhos-
ta?

TEEMA 3: KÄYTÄNNÖN APU JA TILANTEET

- Tulevatko ohjaajat kerhoon saapuessanne teitä vastaan ja saat-
televatko pois?
  - o Kyselläänkö teiltä kuulumisia?

- Auttavatko ohjaajat pukemisessa/riisumisessa, syömisessä, lapsen ohjaamisessa esim. hartaushetkeen?
- Kuinka tärkeänä koet perhekerhossa tarjottavan välipalan/iltapalan?
- Huomioidaanko lapsellesi läheisiä ihmisiä perhekerhon toiminnassa? (Esim. kortin askartelu jollekin läheiselle)

TEEMA 4: TIEDON JA AVUN JAKAMINEN

- Oletko keskustellut lapsesi kasvatukseen liittyvistä vaikeuksista perhekerhon ohjaajien kanssa? Oliko keskustelusta apua?
- Mistä asioista haluaisit saada enemmän tietoa perhekerhon kautta?
  - Onko toiveitanne kuunneltu esim. esittelijöiden suhteen?
- Koetteko, että tarvitsette kodin ulkopuolelta tulevaa, lapsenne kasvatukseen liittyvää apua/neuvoja?
- Kuinka tärkeänä pidätte kristillisten arvojen välittämistä lapselle?
- Näkyykö kristillisyys kotonanne? Entä lapsen muissa läheisissä suhteissa, esim. kummissuhteissa?
- Pidätkö perhekerhon kristillistä sisältöä tärkeänä, esim. kertomuksia, rukouksia, hartaushetkiä?
- Tulisiko arvojen tulla enemmän/vähemmän esille perhekerhon toiminnassa?

TEEMA 5: VERTAISTUKI JA UUDET IHMISSUHTEET

- Onko lapsesi saanut ystäviä tai leikkikavereita perhekerhon kautta?
- Oletko tutustunut seurakunnan perhekerhojen kautta muihin vanhempiin?
  - Näettekö toisianne myös muulloin vapaa-ajalla?
  - Toivoisitteko saavanne enemmän ystäviä perhekerhojen kautta?

